

Jarilo i Morana

Bunić, Morana

Master's thesis / Diplomski rad

2021

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Academy of Fine Arts / Sveučilište u Zagrebu, Akademija likovnih umjetnosti**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:215:583793>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-04-24**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the Academy of Fine Arts in Zagreb](#)

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
AKADEMIJA LIKOVNIH UMJETNOSTI
Odsjek za animirani film i nove medije

Diplomski rad

Jarilo i Morana

Mentor:
Red.prof.art. Darko Bakliža

Studentica:
Morana Bunić

Zagreb, 2021.

Morana Bunić: Jarilo i Morana

Sažetak : Animirani film u sklopu ovog diplomskog rada izrađen je tehnikom stop animacije, odnosno lutka filma. On se bavi adaptacijom staroslavenske prekršćanske legende o nastanku ciklusa godišnjih doba. Animirani film prikazuje godišnja doba kroz tragičnu ljubavnu priču između dvoje slavenskih bogova, Jarila i Morane. Rad se sastoji od cjelokupnog procesa izrade animiranog filma, od prvotne ideje, istraživanja, dizajna likova, dizajna zvuka, produkcije i postprodukcije. Također u ovom diplomskom radu obrazložena je inspiracija iza cijelog ovog djela.

Ključne riječi: lutka film, mitologija, ljubav, izdaja, osveta, godišnja doba

Morana Bunić: Yarilo and Morana

Summary: Animated film that is a part of this Master's thesis is a stop motion animated film, more precisely a puppet film. It tells an old slavic, pre-christian legend about the making of the cycle of the seasons. Animated film presents the seasons through a tragic love story between two slavic deities Yarilo and Morana. The thesis consists of the whole filmmaking process, from the first idea, the research, the character design, the sound design, the production and the post production. There is also an explanation of the inspiration behind this whole work.

Keywords: puppet film, mythology, love, betrayal, revenge, seasons

Sadržaj

1. Uvod.....	1
2. Autorsko obrazloženje	2
2.1. Ideja i istraživanje	2
2.2. Tehnika i vizuali.....	3
2.3. Zvuk i glazba.....	5
2.4. Produkcija i postprodukcija.....	6
3. Scenarij	8
4. Knjiga snimanja	15
5. Zaključak.....	63
6. Literatura.....	64
7. Dodatni materijali	65

1. Uvod:

U ovom diplomskom radu opisan je proces realizacije animiranog filma "Zlatna jabuka". Film se bavi temom tragične ljubavne priče između dvoje staroslavenkih bogova imena Jarilo i Morana. Ova je tema izabrana zbog osobnog interesa u slavenskoj mitologiji koja nije u medijima toliko zastupljena kao primjerice grčka ili nordijska. U filmu sam pokušala kroz komičan, svojevrsno parodičan način prikazati malo manje poznatu, ali s druge strane većini ljudi veoma poznatu priču o ljubavi, preljubu i osveti.

Moj osobni interes za ovu priču teško je objasniti ako pritom ne znamo da je moje ime također Morana. Odavno me zanimala pozadina tog imena jer jedino što sam o njemu znala je da simbolizira slavensku božicu zime i smrti. Kada sam krenula malo dublje istraživati došla sam do ove priče koja, ako ne opravdava njezine postupke, onda ih objašnjava. U njoj se prikazuje put od naivne mlade nevjestice koja se zaljubljuje u krivu osobu te biva prevarena i razočarana u ljubav i muški rod, do grozne i okrutne stare osvetnice.

Kroz istraživanje o ovoj temi nisam naišla na mnoge doslovne pisane izvore nego se većina toga mora iščitavati kroz lokalne običaje i pjesme koji su kroz stoljeća postali pokršteni, premda su njihovi korijeni itekako poganski. Jedan bi primjer takvog običaja koji je povezan s ovim radom bio čin paljenja krijesova u uskršnje vrijeme koji se pojavljuje u sjeverozapadnoj Hrvatskoj. Na taj način simbolično se prikazuje paljenje zime i tjeranje zlih duhova te dolazak proljeća i novog zelenila.

Film je rađen tehnikom stop animacije kako bih kroz izradu bolje upoznala taj medij i tako došla do rješenja određenih problema koji su u filmu predstavljeni.

2. Autorsko obrazloženje:

2.1. Ideja i istraživanje

Poprilično rano u promišljanju o temi diplomskog rada došlo se do ideje adaptacije nekog već postojećeg djela. To djelo koje bi se adaptiralo trebalo je biti dovoljno kratko kako bi se mogla opravdati njegova izrada u kratkoj filmskoj formi, ali i imati dovoljnu mogućnost vizualnog prikaza. Čitajući o slavenskoj mitologiji i zadirući dublje u taj svijet došlo se do jednog citata iz knjige Radoslava Katičića (2010:391) : "Iz kostiju ću sagraditi trijem, iz rebara popločit ću podove, iz ruku i nogu sagradit ću klupicu, iz glave izlit ću vrč, iz zaglavka izlit ću čašice, iz jasnih očiju kupe za vino, iz tvoje krvi svarit ću piva." U tom se citatu vidi surovost staroslavenskog svijeta i boginje Morane same. Nju, Jarilo, njen muž i brat prevari, a ona mu se osvećuje. Taj je citat veoma vizualno atraktivan i dovodi do mogućnosti animacijske transformacije iz jednog objekta u drugi koja može izgledati veoma zanimljivo u tehnici stop animacije koja je bila odabrana prije samog odabira teme.

Za detaljnije istraživanje teme i pomoć pri izradi cijelog svijeta u kojem se radnja filma odvija najkorisnije su bile dvije knjige Radoslava Katičića, (Božanski boj, 2008) i (Zeleni lug, 2010), u kojima on, koristeći se lingvističkim metodama obredne tekstove raznih slavenskih naroda uspijeva prevesti s kršćanskog na pogansko i sažeti u smislenu cjelinu kako bi se ogromna masa naizgled nepovezanih tekstova mogla bolje razumjeti i dovesti do smislenog slijeda događaja. Na taj način sveti Juraj koji se u proljeće pojavljuje postaje Jarilo, a djevojka Mara preuzima ime Morana. U filmu se pojavljuju mnogi skriveni i neobjašnjeni elementi ubačeni iz tih tekstova koji gledatelju možda neće imati smisla, niti će na njih obraćati preveliku pažnju ako nema prethodno znanje o slavenskoj mitologiji.

Priča o Jarilu i Morani iako sama po sebi ima mnogo varijacija, u različitim veličinama i oblicima u suštini se može sažeti na četiri dijela. Ta četiri dijela predstavljena su kroz godišnja doba. Priča počinje u proljeće kada Jarilo dolazi iz podzemnog svijeta i budi vegetaciju te susreće Moranu i oni se zaljubljuju. Nakon toga slijedi ljeto kada se oni dvoje vjenčaju i konzumiraju svoju vezu, a oko njih biljke dobivaju plodove. U jesen se događa izdaja, Jarilo prevari Moranu i njihova ljubavi počinje slabjeti, a isto tako i priroda oko njih počinje odumirati. Kada Morana sazna za prevaru počinje zima, ona se osvećuje Jarilu i zbog tog se čina pretvara u staru ženu, otvrdnutog srca, vješticu. Nju seljani pale na lomači i time zima završava i proljeće može ponovno početi, a i samim time Jarilo i Morana se mogu ponovno sresti i pokrenuti cijeli ciklus godišnjih doba ispočetka.

Ova ljubavna priča prožeta je nadnaravnim elementima ali u suštini je u potpunosti ljudska i svezremenska. Bilo je bitno da se pri pisanju scenarija pronađe suština priče s kojom se ljudi mogu poistovjetiti. Iako su likovi takozvani bogovi koji imaju magične moći, njihove su emocije u potpunosti realistične i svakidašnje. Način na koji se Morana nosi s tim emocijama doduše je veoma okrutan i magičan, ali baziran je u običnoj tuzi i ljutnji koja nastaje kada žena biva prevarena od one osobe za koju je vjerovala da to nikada ne bi učinila.

Ako se žanr definira na način na koji ga je postavio Phil Parker ovaj film žanrovski pripada tragičnoj romansi. Jedan lik, u ovom slučaju Jarilo izdaje drugog i nakon toga oboje bivaju uništeni, svatko na svoj način. Jarilo biva ubijen i raskomadano, a Morana je uništena dva puta, prvi put pretvaranjem u staru vješticu, a drugi put izgaranjem na lomači. Također je bitno da pri motivaciji glavnih likova, posebice Jarila, seks igra veliku ulogu, prvo ih zbližava i dovodi do oživljavanja prirode, a kasnije kada on prevari Moranu, tim činom priroda umire, ali i njihova ljubav nestaje i nastupa gnjevna osveta. Morana i Jarilo su tragični likovi koji ne mogu uspjeti, i obadvoje završavaju svoje priče smrću. Makar je priča u suštini tragična i veoma krvava, kroz ovaj se film prikazuje na jedan humorističan i parodičan način.

2.2. Tehnika i vizuali

Film "Zlatna jabuka" rađen je tehnikom stop motion animacije, odnosno točnije rečeno lutka animacije. Stop animacija način je izrade animiranog filma gdje se objekti fizički manipuliraju pred kamerom i poslije svakog pomaka fotografiraju kako bi došlo do iluzije pokreta. Kod lutka animacije pred kamerom se manipuliraju lutke koje su najčešće napravljene samo za tu svrhu. Prilikom izrade takvog filma prije početka snimanja svakog kadra nužno je imati pripremljene sve materijale, setove, likove i dodatne rekvizite koji su za snimanje tog određenog kadra potrebni.

Likovi za film izrađeni su od kombinacije materijala. Kostur im je napravljen od mekih metalnih žica. Oko njih su oblijepljene spužve kako bi se likovima dala punoća. Na spužvu je dodana ljepljiva traka koja je premazana s nekoliko slojeva obojenog tekućeg lateksa koji predstavlja kožu. Glave su napravljene od čvrstog stiropora koji je također premazan lateksom. Kosa je izrađena od niti vune i jute. Zbog pojave govora u filmu bilo je bitno da usta likova budu fleksibilna te su ona stoga rađena od plastelina. Svaki je lik dobio set ustiju koja su predstavljala različite glasove i izraze lica. Kako bi likovi mogli imati

različite ekspresije ovisno o situaciji također je bilo potrebno napraviti odvojene kapke i obrve.

Prilikom izrade filma pridavalo se pažnje tome da kostimi likova budu inspirirani odjećom kavu su nosili stari Slaveni u doba kada se njihove legende odvijaju. Jarilo je u povijesnim zapisima također znan kao Zeleni Juraj, a Bjelorusi su ga zamišljali kao sjajnog mladića odjevenog u bijelu haljinu s vijencem od poljskog cvijeća na glavi. (R. Katičić, 2010.) U filmu je stoga prikazan u bijeloj haljini, s cvijećem na glavi i zelenom kabanicom na leđima. Sva odjeća ručno je šivena. Na Moraninu haljinu dodatno je ušiven simbol koji ju kao lika predstavlja na njen okovratnik, dok je Jarilu na prsa ušiven simbol koji njega predstavlja. Morana i Jarilo jedini su likovi u filmu koji na svojoj odjeći imaju crvene detalje, time se odvajaju od seljaka čija je odjeća podosta skromnije sašivena, obraćajući manje pažnje na to da svi rubovi budu lijepo obrubljeni. Seljaci na svojoj odjeći imaju smeđe detalje

Slika 1. Jarilo u kostimu (izvor: Zlatna Jabuka)

Pri dizajnu likova nije se pridodavala velika pažnja tome da oni izgledaju čim realističnije, nego naprotiv svojim grubim i pomalo smiješnim izgledom trebali su pridonijeti sveukupnom parodijskom tonu cijelog filma. Jarilo koji bi trebao biti veoma privlačan mladić stoga izgleda pomalo blesavo, s prevelikom glavom i čudnim omjerima tijela, a Moranu se ne može okarakterizirati nekom prevelikom ljepoticom čak niti na početku kad bi to trebala biti. Najbitniji aspekt izrade likova za stop animirani film je da se oni mogu dovoljno dobro

pomicati kako bi se pomoću njih mogle animirati sve kretnje koje su predviđene u knjizi snimanja. Pri snimanju hoda likova korišteni su i dodatni žičani potpornji koji likovima daju stabilnost. Oni su se prilikom postprodukcije morali digitalno izbaciti.

Većina setova za film rađena su od stiropora koji je prekriven filcanom vunom. Drveće za šumu djelomično je napravljeno od stiropora, a djelomično od prirodnih materijala poput grana nordijske jelke. U jesenskim kadrovima na tlu se može vidjeti suho lišće koje je u potpunosti napravljeno od stvarnog suhog lišća. Kuća koja se pojavljuje u filmu također je napravljena od drva, a kako bi se dobio dojam da rijeka teče animiran je prozirni gel za kosu. Snijeg koji je na podu napravljen je od vate, a pahuljice koje lete zrakom digitalno su animirane i dodane. Vatra za lomaču snimljena je pred plavim platnom i dodana u kadar. U kadrovima gdje dolazi do transformacija objekata korištene su jednokratne kopije rekvizita napravljene od plastelina. Cvijeće koje se prikazuje kako raste napravljeno je od vune i to u nekoliko veličina kako bi se mogle postići faze rasta od pupoljka do odraslog cvijeta.

2.3. Zvuk i glazba

Pri samom početku izrade filma za njega je napravljena naslovna pjesma "Zlatna jabuka". Tekst pjesme baziran je na kombinaciji nekoliko narodnih pjesama, (R. Katičić, 2010) koje opisuju Moranino čekanje Jarila, u vremenu prije nego li su se oni uopće upoznali. Tekst je uglazbljen i pretvoren u pjesmu koja služi kao podloga za prvih nekoliko scena filma. Putem te pjesme Morana nas uvodi u njezin svijet i upoznajemo nju kao lika. Jarilo se u tim scenama pojavljuje tek djelomično kako bi ostavio dojam misterioznosti.

Pri izradi pjesme pokušao se dobiti dojam njezine pripadnosti vremenu i prostoru radnje odvijanja filma te se pomoću nje pokušao dobiti svojevrsan etno doživljaj. Zbog toga što pjesma nije samo instrumentalna dovela je do zanimljive mogućnosti sinkronizacije koja je na kraju i realizirana.

Naslovna se pjesma u filmu pojavljuje tri puta. Prvi puta u cijelosti i Morana je pjeva. Drugi puta se pojavljuje promijenjena verzija, pomalo veselija koju pjeva Jarilo, a treći puta se pojavljuje ponovno prva verzija s čime dobivamo efekt da se cijela priča vratila na početak i time ciklus godišnjih doba ponovno počinje. Ta pjesma igra veoma bitnu ulogu u narativnosti cijelog filma.

Ostatak glazbe za film rađen je naknadno kako bi pridonio atmosferi i pojačao doživljaj slike. Pri izradi glazbe pazilo se da u nijednom trenutku ne zvuči previše moderno kako ne bi previše odskakala od sveukupne atmosfere filma. Kako bi se postigao dodatan etno doživljaj, u nedostatku pravih instrumenata korišteni su samplovi zvukova gusla i još nekih tradicionalnih instrumenata.

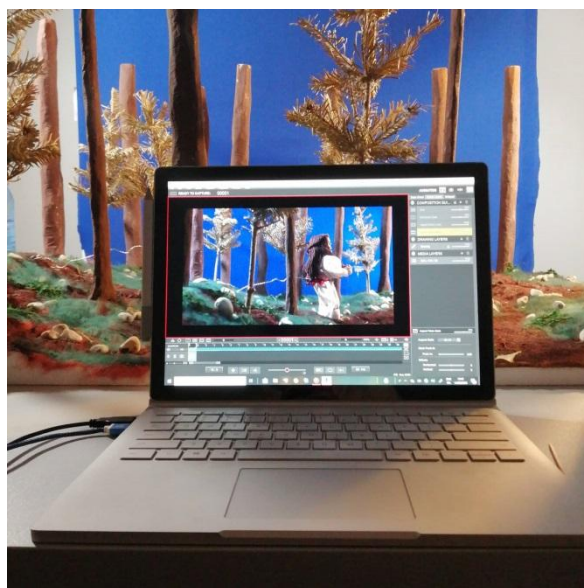
Za snimanje zvučnih efekata korišten je *Zoom H6* snimač zvuka. Prilikom snimanja ambijentalnih zvukova pokušalo se dobiti što autentičnije zvukove prirode odlaskom na razne lokacije gdje bi se ti zvukovi mogli optimalno snimiti.

Za snimanje zvučnih efekata koristio se drugačiji pristup, kod njih se nastojalo postići preuveličanost kako bi se dodatno naglasio humorističan ton cijelog filma. Tu je bilo bitno da ti zvukovi ritmički odgovaraju, makar bi u stvarnosti možda zvučali potpuno drugačije nego li na filmu.

2.4. Produkcija i postprodukcija

Period snimanja vizualnog materijala za film bio je u trajanju od šest mjeseci. Sav sirovi materijal snimljen je pomoću kamere *Sony alpha 6300*. Većina kadrova filma odvija se u šumi gdje zelena boja prevladava pa je stoga zbog nemogućnosti korištenja zelenog platna, prilikom snimanja određenih eksterijernih kadrova korišteno plavo platno koje je kasnije u postprodukciji zamijenjeno pozadinskim slikama šume. U tome je veoma bitnu ulogu igrala rasvjeta, koja je uvijek morala osvijetliti plavo platno dovoljnom jačinom, ali da se pri tome ne oduzima od atmosferske kadrature.

Prilikom snimanja korišten je računalni program za stop animaciju *Dragonframe 4*. Iz njega su se eksportirale video datoteke kako bi se lakše kasnije mogle obrađivati. Obrada slike učinjena je pomoću nekoliko programa iz *Adobe CS6* paketa, točnije *After Effectsa* i *Photoshopa*. U *After Effectsima* prvenstveno se radilo *keyanje*, odnosno micanje plave pozadine i mijenjanje s konačnom verzijom i micanje pomoćnih žica koje su pri animiranju pomogle likovima da se drže uspravno i ne padaju prilikom animiranja hoda. Uz to tamo se obrađivala boja slike te su se dodavali elementi kako bi cjelokupna slika izgledala što potpunije i bogatije. U *Photoshopu* se obavljala dodatna obrada slike u kadrovima gdje se to nije moglo obaviti putem *After Effectsa*.

Slika 2. Snimanje uz pomoć programa Dragonframe 4 (izvor: Zlatna Jabuka)

Montaža filma rađena je u programu *Premiere pro*. Prvotna montaža grubog materijala rađena je paralelno sa snimanjem kako bi se osigurala tečnost kadrova i dobila mogućnost izmjene istih prije nego li bi bilo prekasno. Pri završnoj verziji filma u montaži se koristio direktan prijenos projekata iz *Adobe After Effectsa* putem *Adobe Dynamic Link-a*, kako bi se omogućila konstantna mogućnost poboljšanja i dorade slike bez suvišnog eksportiranja datoteka i gubljenja na kvaliteti.

Film se u konačnoj verziji sastoji od stotinjak kadrova i u trajanju je od malo manje osam minuta. Tom se veličinom i duljinom uspijeva ispričati priča u cijelosti, a da pri tome ne postane dosadna gledatelju.

3. Scenarij

TAMA

Narator (V.O)

Prije mnogo godina, prije više
tisuća ljeta, odvija se ova priča.
Bilo je to drugačije vrijeme,
vrijeme kada su bogovi hodali ovim
šumama zajedno sa našim pretcima. A
ova priča, naizgled najobičnija
ljubavna, govori upravo o dvoje tih
bogova.

ODTAMNJENJE

EXT. PUSTO POLJE - DAN

Vidi se pusto polje, sve je posušeno, nema života ni
zelenila, nebo je sivo, na podu ima snijega. Na scenu ulazi
JARILO, vidimo ga od iza i ide u daljinu. Na tlu nikne jedan
cvjetić.

EXT. VRT - DAN

Po vrtu prolazi MORANA. Dolazi do stabla jabuke na kojem je
jedan plod, zlatna jabuka, Morana ju ubire.

Morana

(pjeva)

Jabuka zlatna moja...

Morana približava jabuku k sebi. Polako sjeda na panj.

MORANA

(pjeva)

Nemam te kome dati, prestari su
moji otac i mati, Moj mi je dragi
daleko...

EXT. DALEK PUT - DAN

Jarilo prelazi dalek put.

MORANA (V.O)

(pjeva)

Preko dve gore visoke...

Jarilo gazi nogom po ognjenom tlu.

MORANA (V.O)

(pjeva)

Preko dve vode duboke...

Jarilo prelazi preko mosta koji se ruši

MORANA (V.O)

(pjeva)

Preko dva polja široka...

Jarilo gaca po vlažnom mahovinastom tlu

EXT. VRT - DAN

Morana pleše po vrtu držeći u rukama jabuku.

MORANA

(pjeva)

Sve su djevojke zamuž otišle...

U scenu ulaze ruke PROSACA bez da se vide oni cijeli, nude Morani prstenje i nakite.

MORANA

(pjeva)

Samo sam ja, Morana ostala...

Morana izlazi iz vrta i počinje se spuštati u lug.

MORANA

(pjeva)

Al je u me zlatna, zlatna jabuka,

komu jabuka, tomu djevojka.

Morana drži jabuku u rukama

EXT. BLIZINA LUGA - DAN

Jarilo nam je okrenut leđima i gleda u daljinu, okrene se u profil da mu se vidi pola lica.

JARILO

Dolazim ti ja nevjesto moja.

Ext. Nebo - dan

Ptica preleti preko neba.

EXT. lug - dan

Morana se, držeći jabuku, kroz šumu spušta do potoka. Tamo susreće Jarila. Oni se polako približavaju jedno drugome. između njih postoji neka neopisiva privlačnost.

MORANA

Ja sam Morana.

JARILO

Jarilo.

MORANA

Dugo sam te čekala, Jarilo moj.

Morana pruži Jarilu jabuku. On je uzima i svom snagom baca prema polju.

EXT. POLJE - DAN

Jabuka se kotrlja po polju i svugdje iza sebe gdje je prije bila pustoš ostavlja zelenu travu i procvalo cvijeće.

EXT. LUG - DAN

Jarilo i Morana se poljube. Oko njih niče zelenilo, njihov se poljubac pretvara u svadbeni poljubac. svugdje oko njih sada je proljeće.

MORANA

Uzimam te za muža.

JARILO

Ja tebe uzimam za ženu.

EXT. ISPOD DRVETA/SVADBENA POSTELJA - DAN

Morana i Jarilo počinju voditi ljubav na svadbenoj postelji koja se nalazi ispod drveta života, pored potoka.

EXT. SUNCOKRETI - DAN

Suncokreti cvijetaju i okreću se prema suncu

INT. SPAVAĆA SOBA - DAN

Morana i Jarilo vode ljubav.

MORANA

Volim te više od svega.

EXT. POLJE - DAN

Seljaci na polju rade.

INT. SPAVAĆA SOBA - DAN

Morana i Jarilo vode ljubav.

JARILO

Nikad te ne bih mogao povrijediti.

EXT. VOĆNJAK - DAN

Drveće cvijeta i počinju se nazirat plodovi.

INT. SPAVAĆA SOBA - sumrak

Morana i Jarilo vode ljubav.

EXT. POLJE - SUMRAK

Sunce na polju zalazi. Kasno je ljeto.

INT. SPAVAĆA SOBA - noć

Morana na krevetu spava, Jarilo se diže i odlazi van. Čuje se kako zatvara vrata.

EXT. DRVO - DAN

List pada s drveta, vjetar zapuše, jesen je.

INT. SPAVAĆA SOBA - DAN/NOĆ

Morana leži na krevetu i pipa oko sebe, budi se i vidi da Jarila nema pored nje. ode do prozora i pogleda van, vani kiša pada i suho lišće leti okolo. Morana složi krevet i ode van iz sobe. Čuju se zvukovi lonaca i kuhanja. Morana je pred prozorom i gleda van, vani je već noć i Morana ode u krevet te zaspi. Jarilo ulazi u sobu ljuljajući se, vidno je pijan i legne u krevet. Jarilo grli Moranu.

EXT. PRIZOR IZ PROZORA - JUTRO

Lišće pada i sunce izlazi.

INT. SPAVAĆA SOBA - DAN

Čuje se zatvaranje vrata, Jarila nema u sobi. Morana se budi sama, ona ustaje i oblači se te odlazi van.

EXT. ŠUMA - DAN

Morana hoda šumom tražeći Jarila, neko vrijeme luta dok ne naiđe na njega naslonjenog na stablo u zagrljaju s dvije DJEVOJKE. Jedna ga ljubi dok mu druga odvezuje hlače. Morana je ljuta, oko nje vjetar sve jače puše. Morana podiže ruke i naglo ih spušta. Iz nje izađe val energije i djevojke su odgurnute u stranu. Jarilo otvara oči i izbezumljen je. Počne padati snijeg.

JARILO

Morana!

MORANA

Nisi to smio učiniti dragi moj.

JARILO

One mi ništa ne znače!

MORANA

Ustrijelit ću te.

Morana podiže ruke i u njima se stvaraju oštre ledene sige.

JARILO

(uplašeno)

Čekaj, dogovorit ćemo se...

Morana gađa Jarila sigama i pogađa ga u prsa. Jarilo je pribijen u stablo.

MORANA

Rastvorit ću ti dušu. Iz ruku i nogu sagradit ću klupicu.

Jarilu se otrgnu ruke i noge. Morana počinje izgledati sve starije.

MORANA

Iz rebara popločit ću podove.

Jarilu izlete iz prsnog koša rebra jedno po jedno.

MORANA

Iz glave izlit ću vrč.

Jarilova se glava preoblikuje u vrč.

MORANA

Iz jasnih očiju kupe za vino, Iz tvoje krvi svarit ću piva.

Moranine ruke zgnječe Jarilove oči i preoblikuju ih u čašice koje onda ona prinese ostatku njegovog leša pribijenog za stablo i pritoči krv u čašicu. Morana odlazi u šumu u daljinu. U potpunosti se pretvorila u staricu.

MORANA

Po milom hodim, na milom sjedim,
iz miloga pijem, krv miloga pijem.

Morana nestaje u daljini.

EXT. SELO - DAN

Vide se DVA SELJAKA, kako piju i smiju se zajedno. Morana se iz daljine približava. Dolazi do njih i pogleda ih. Oni se počnu gušiti i padaju na tlo mrtvi. Morana prolazi kroz selo i svi muškarci padaju mrtvi gušeći se. Snijeg ih sve zatrpa. Morana izlazi iz sela.

EXT. KOLIBA - SUMRAK/NOĆ

Morana se približava kolibi pred kojom je klupica od ruku i nogu i put opločen rebrima i ulazi.

INT. SPAVAĆA SOBA - SUMRAK

Morana sjedi na krevetu u potpunosti tužna, lice joj je staro i naborano.

EXT. KOLIBA - NOĆ

Pojavljuju se seljaci s vilama i bakljama te provaljuju Morani u kuću.

EXT. LOMAČA - NOĆ

Seljaci bacaju Moranu na lomaču i ona gori, vide se seljaci kako gledaju. Sviće zora.

EXT. LIVADA - DAN

iz snijega na tlu nikne cvjetić. Po podu zagazi boso stopalo. i čuje se početak pjesme.

MORANA

(pjeva)

Jabuka zlatna moja...

KRAJ

4. Knjiga snimanja:

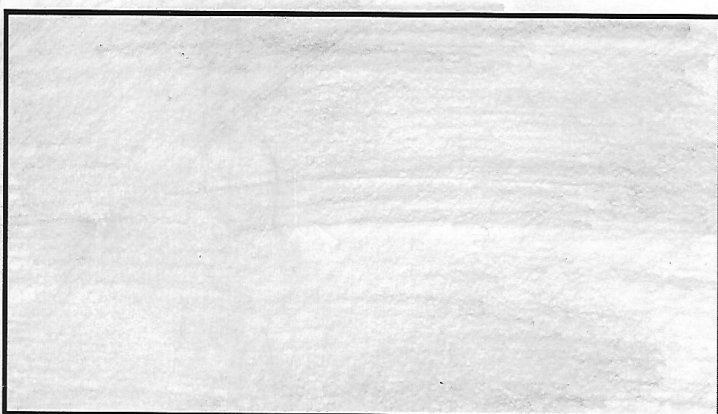
1		
---	--	--

TAMA

OFF:

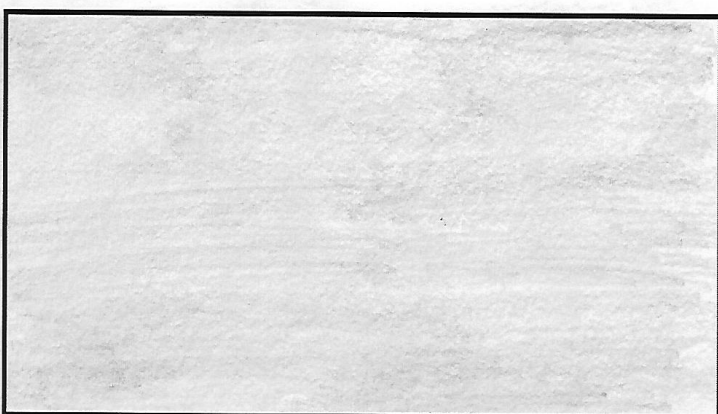
„Prije mnogo godina
prije više tisuća ljeta
odvija se ova priča”

TAMA

OFF:

„Bilo je to drugačije
vrijeme, vrijeme kada
su bogovi i vile
hodali ovim šumama
zajedno sa našim
pretcima”

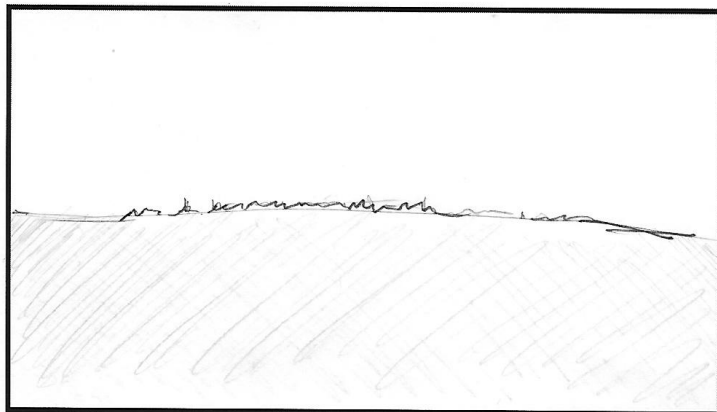
TAMA

OFF:

„A ova priča, naizgled
najobičnija ljubavna
govori upravo o
dvoje tih bogova”

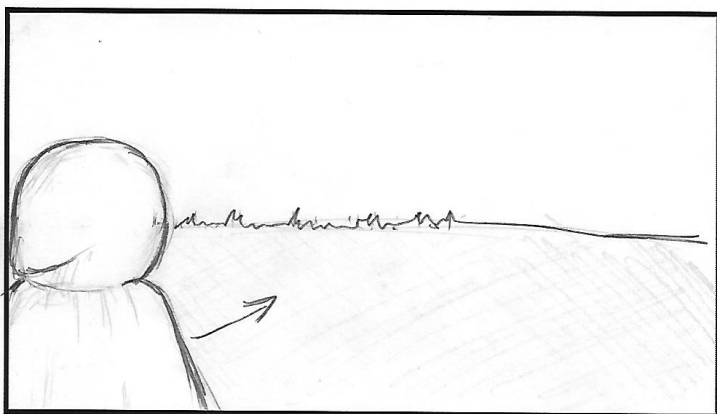
2		
---	--	--

2

PUSTO POLJE

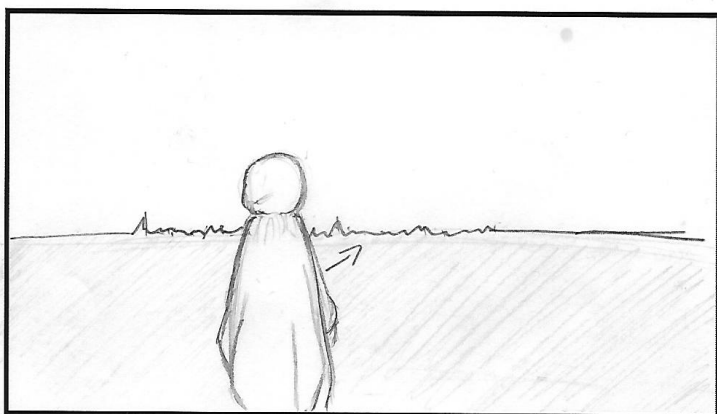
TOTAL

PUSTO POLJE

JARILO ULAZI S
LIJEVE STRANE I
IDE U DALJINU

KRUPNI - SREDNJI

PUSTO POLJE

JARILO IDE U
DALJINU

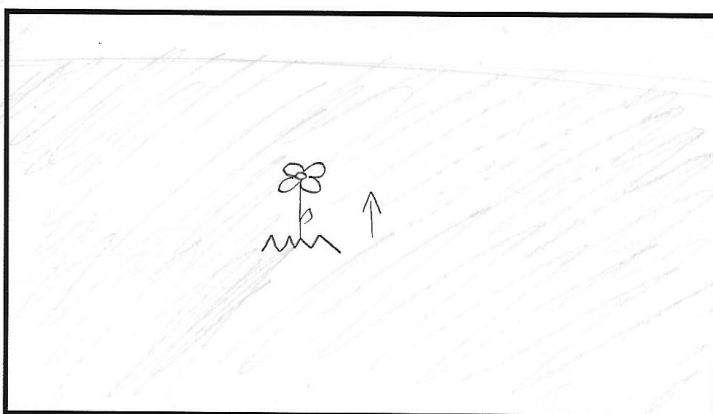
SREDNI - TOTAL

3		
---	--	--

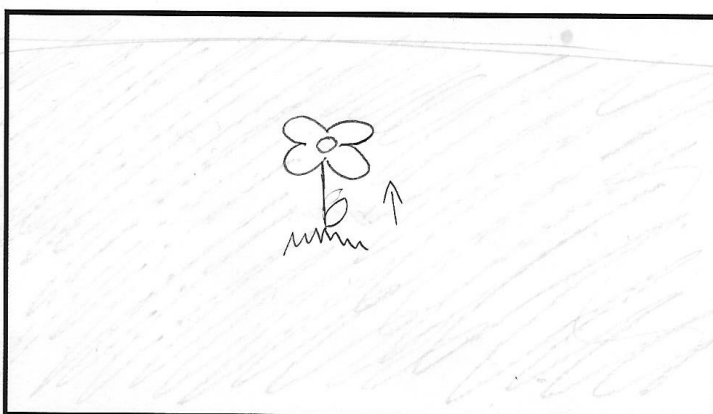
3

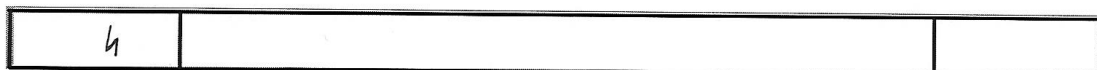
DETALJ CVJETIĆA
CVJETIĆ RASTE

DETALJ CVJETIĆA
CVJETIĆ RASTE

DETALJ CVJETIĆA
CVJETIĆ NARASTE

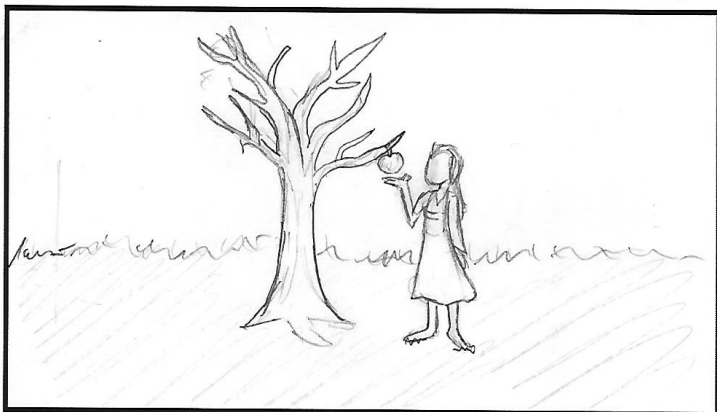

4

DETALJ STOPALA
KOJA HODAJU PO
ROSNOJ TRAVI

5

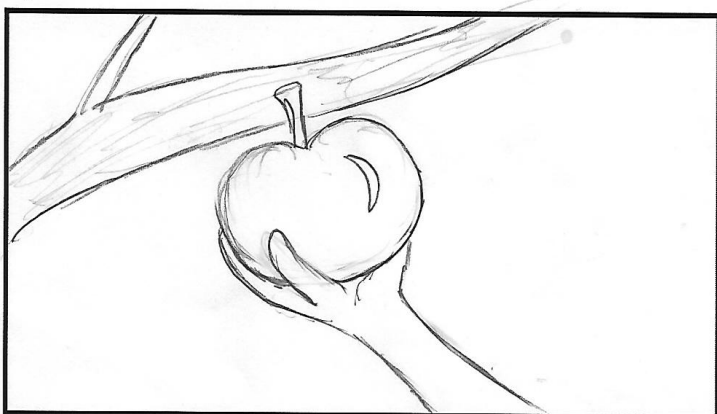

TOTAL

STABLO JABUKE S
JEDNOM ZLATNOM
JABUKOM

MORANA PRUŽA
RUKU PREMA JABUCI

6

DETALJ RUKE I
JABUKE

OFF
MORANA:
„Jabuka zlatna moja...”

5

7

KRUPNI PLAN

MORANA:
„...nemam te kome
dati.”

8

SREDNJI PLAN
MORANA SJEDI NA
PANJU

MORANA:
„Prestari su moji, otac
i mati.”

9

KRUPNI PLAN

MORANA:
„Moj mi je dragi
daleko...”

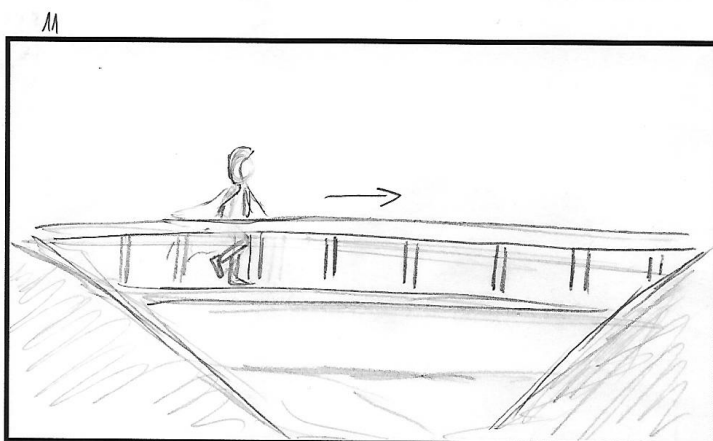
6		
---	--	--

DETALJ JARILOVE
NOGE

GAZI PO OGNJU

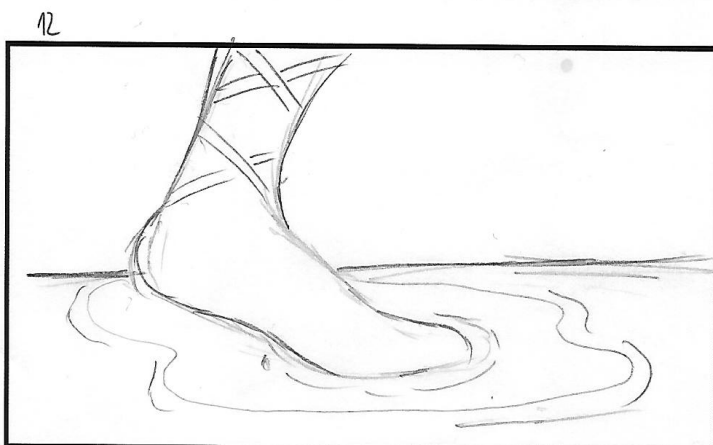
OFF
MORANA:
„ ...preko dve gore
visoke,”

TOTAL
MOST IZMEĐU DVA
BREŽULJKA

JARILO PROLAZI
MOSTOM

OFF
MORANA:
„ ... Preko dve vode
duboke...”

DETALJ JARILOVE
NOGE
GAZI PO MULJU

OFF
MORANA:
„ ... preko dva polja
široka.”

7		
---	--	--

13

AMERIČKI PLAN

MORANA PLEŠE
PO VRTU

14

BLIZI PLAN

RUKE ULAZE U
KADAR, MORANA SE
OKREĆE

MORANA:
„Sve su djevojke
zamuž otišle...”

BLIZI PLAN

MORANA:
„ ... samo sam ja,
Morana ostala.”

8		
---	--	--

15

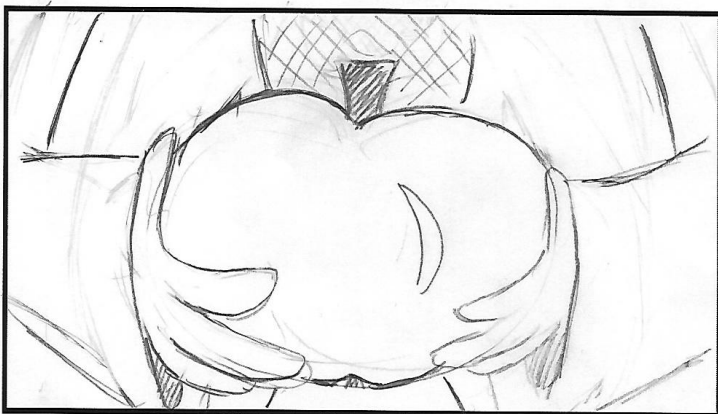

TOTAL

MORANA SE SPUŠTA
U ŠUMU

MORANA:
„Al je u me zlatna...”

16

DETALJ RUKU KOJE
DRŽE JABUKU

MORANA:
„...zlatna jabuka...”

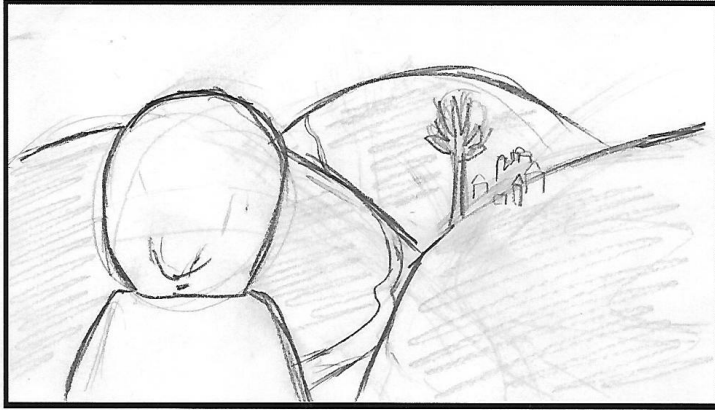
17

BLIZI PLAN

MORANA:
„... komu jabuka,
tomu djevojka.”

18

BLIZI PLAN

JARILO OD IZA, U
POZADINI SE VIDI
PLANINA

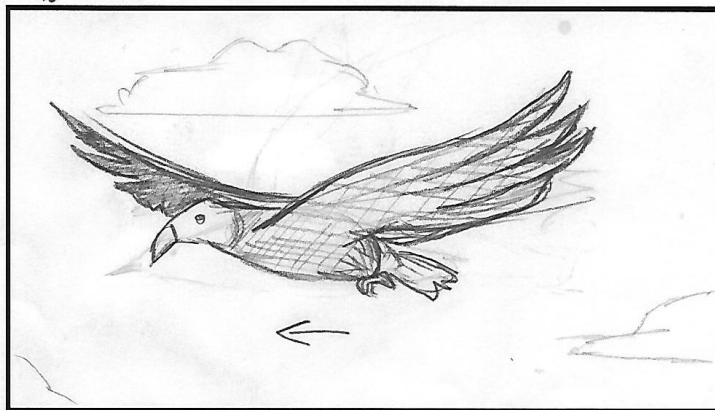
JARILO:
„Dolazim ti ja nevjesto
moja.”

BLIZI PLAN

JARILO SE OKREĆE
U STRANU I NAMIGNE
JARILO IZLAZI IZ
KADRA

19

DETALJ PTICE NA
NEBU

10		
----	--	--

20

KRUPNI PLAN

MORANA IDE PREMA
NAPRIJED

21

TOTAL

MORANA PROLAZI
KROZ ŠUMU

22

TOTAL

MORANA DOLAZI DO
POTOKA

JARILO SE VIDI U
POZADINI

11		
----	--	--

23

KRUPNI PLAN
MORANE

KRUPNI PLAN
MORANA OKREĆE
GLAVU

24

BLIZI PLAN
JARILO SKIDA
KAPULJAČU

12		
----	--	--

25

KRUPNI PLAN

MORANA:
„Ja sam Morana”

26

KRUPNI PLAN

JARILO:
„Jarilo”

27

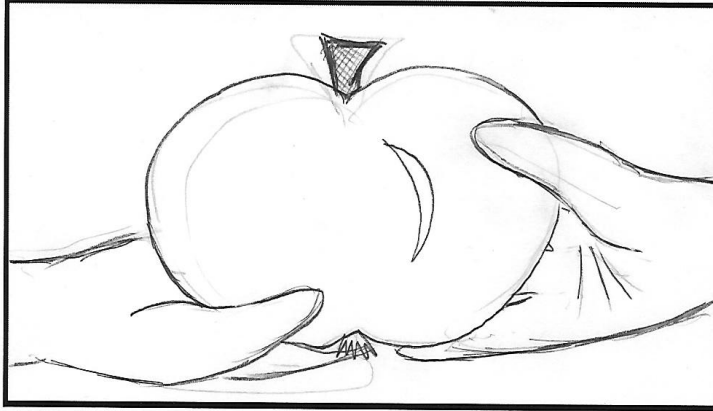

BLIZI PLAN

MORANA JARILU
PRUŽA JABUKU

MORANA:
„Dugo sam te čekala
Jarilo moj”

28

DETALJ JABUKE

MORANA JE PRUŽA
JARILU

29

BLIZI PLAN

JARILO U RUCI DRŽI
ZLATNU JABUKU

30

BLIZI PLAN

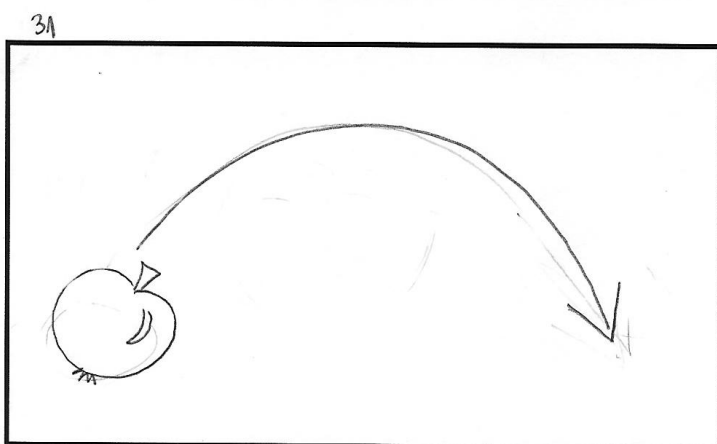
JARILO BACA
JABUKU U ZRAK

14		
----	--	--

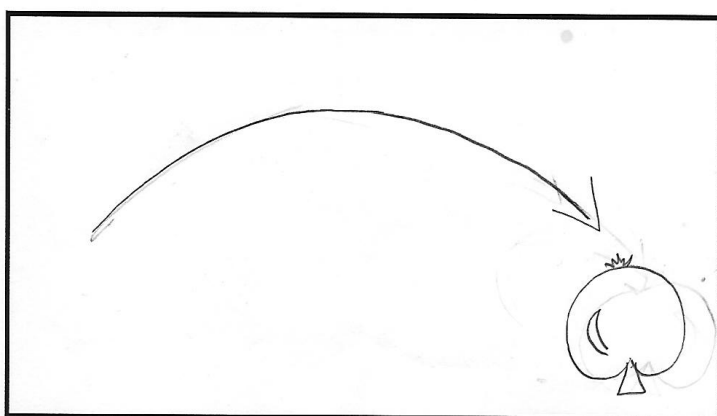
BLIZI PLAN

JARILO BACA JABUKU

DETALJ JABUKE

JABUKA LETI U
ZRAKU

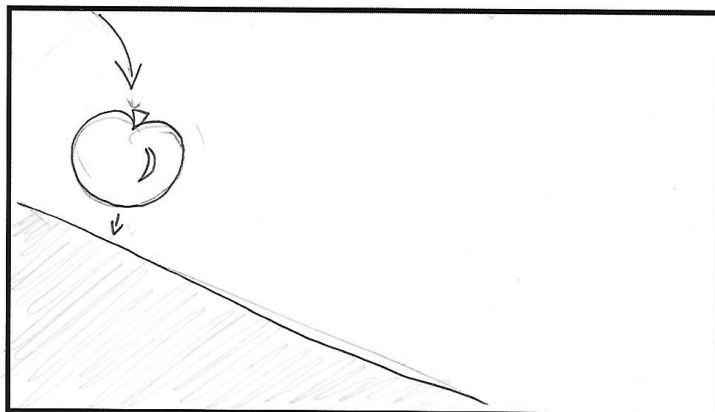

DETALJ JABUKE

JABUKA POČINJE
PADATI

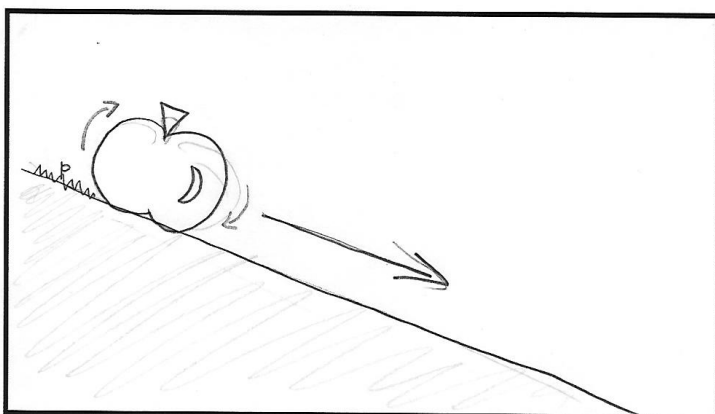
15		
----	--	--

32

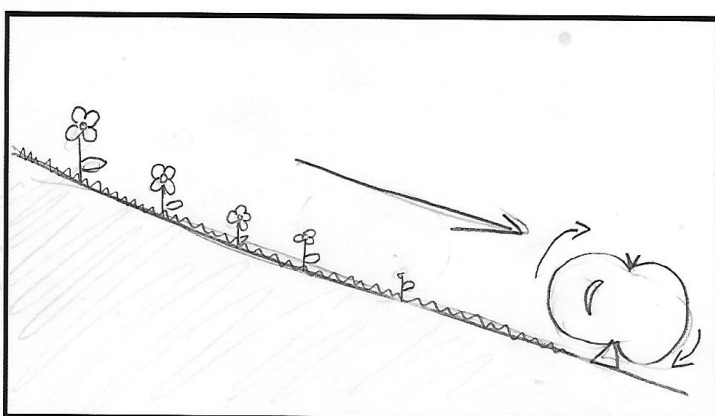
DETALJ

JABUKA PADA NA
POD

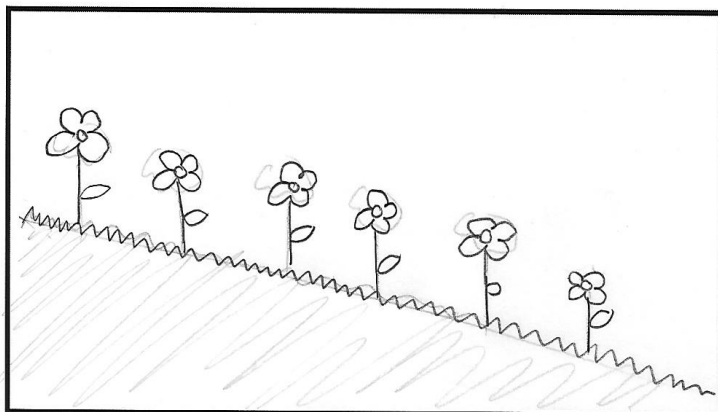
DETALJ

JABUKA SE KOTRLJA
NIZBRDO, IZA NJE
NIČE TRAVA

DETALJ

JABUKA IZLAZI IZ
KADRA, IZA NJE
RASTE CVIJEĆE

DETALJ

RASTE CVIJEĆE

33

KRUPNI PLAN

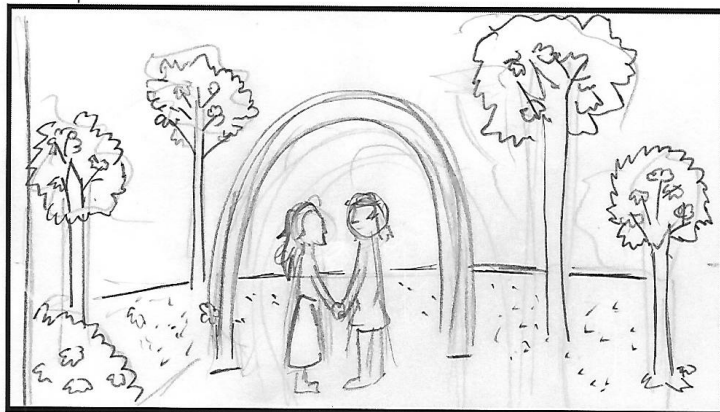
JARILO I MORANA
SE POLJUBE

KRUPNI PLAN

JARILO I MORANA
SE LJUBE, A IZA NJIH
SVE CVJETA

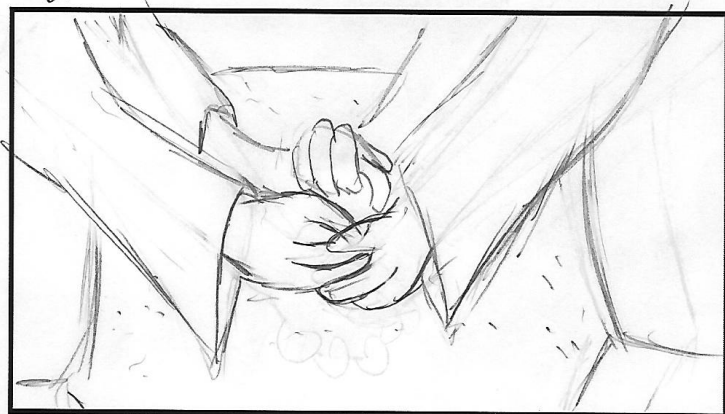
34

TOTAL
SVADBA MORANE I
JARILA, OKO NJIH JE
SVE PROCVALO

MORANA:
„Uzimam te za muža”
JARILO
„Ja tebe uzimam za
ženu”

35

DETALJ NJIHOVIH
RUKU

36

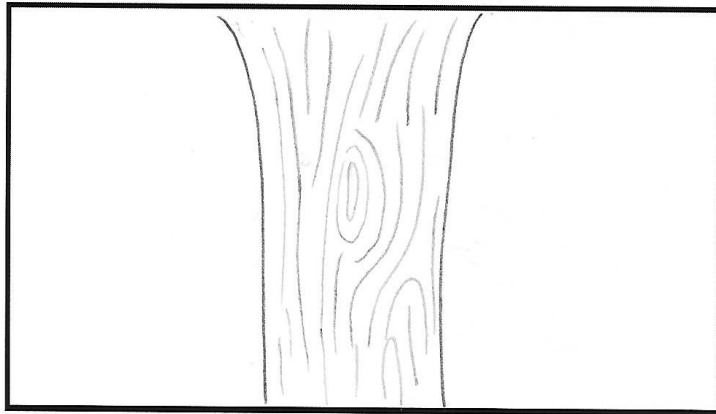

DETALJ KROŠNJE
DRVETA

NA DRVETU JE PTICA

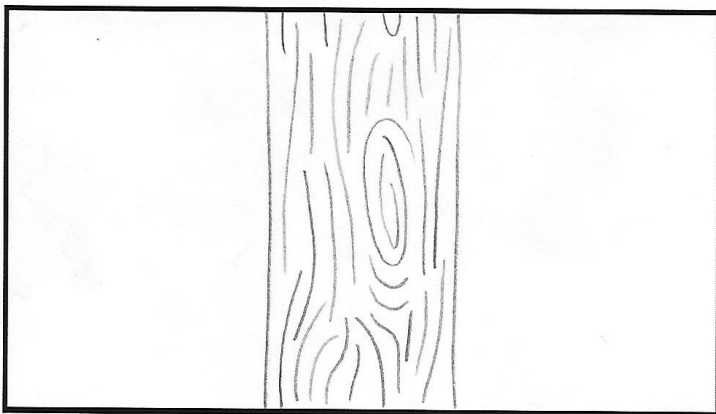
KAMERA VOZI DOLJE

18		
----	--	--

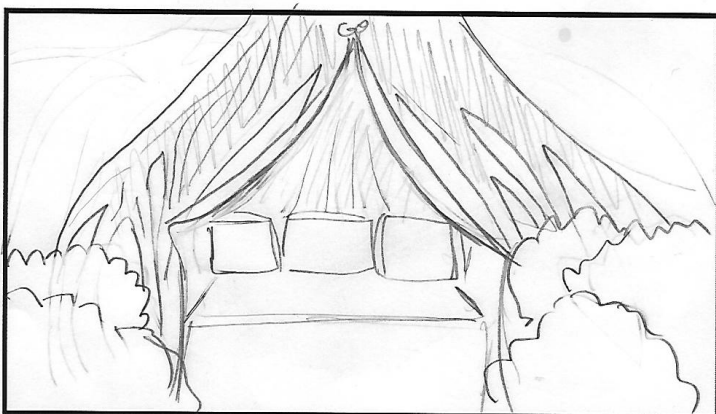
DETALJ DEBLA

KAMERA VOZI
DOLJE

DETALJ DEBLA

KAMERA VOZI
DOLJE

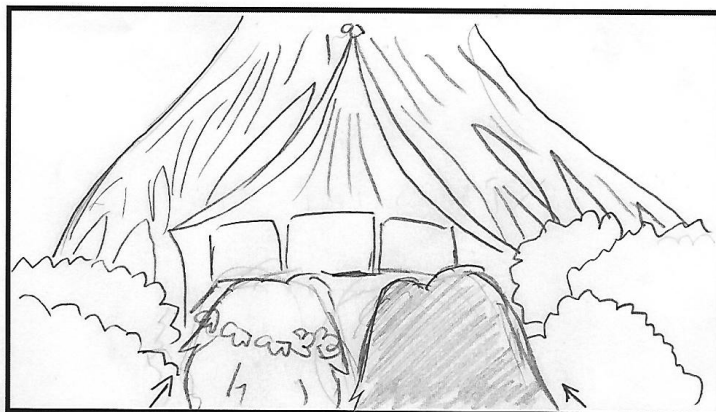

DETALJ DEBLA

KAMERA VOZI
DOLJE

ISPOD DRVETA JE
KREKET

19		
----	--	--

KRUPNI PLAN

MORANA I JARILO
ULAŽE U KADAR I
PRIBLIŽAVAJU SE
KREVETU

37

KRUPNI PLAN

MORANA I JARILO
SE LJUBE NA
KREVETU

38

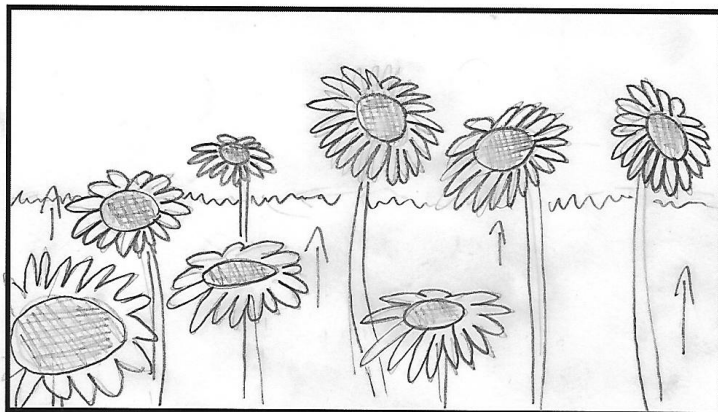

SREDNJI PLAN

MORANA I JARILO
VODE LJUBAV

20		
----	--	--

39

DETALJ

SUNCOKRETI
CVJETAJU

40

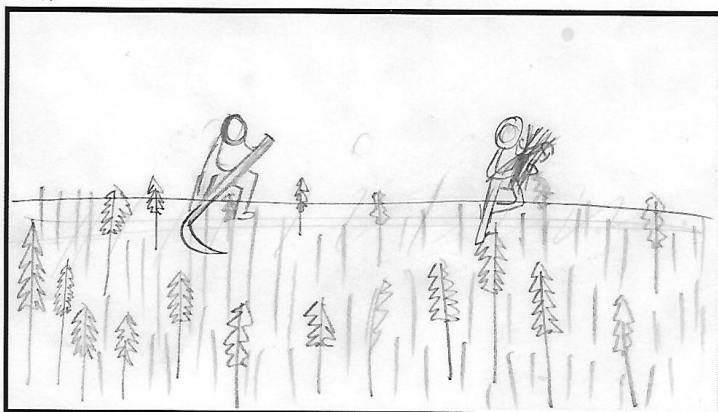

KRUPNI PLAN

MORANA I JARILO
VODE LJUBAV

OFF
MORANA:
„Volim te više od svega”

41

TOTAL

SELJACI NA POLJU
RADE

21		
----	--	--

h2

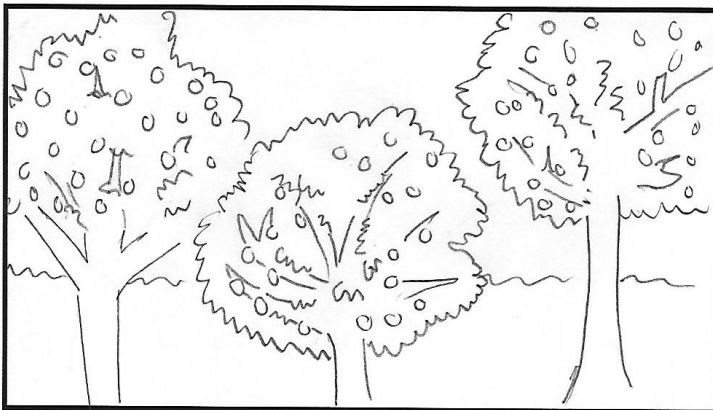
SREDNJI PLAN

MORANA I JARILO
VODE LJUBAV

JARILO:

„Nikad te ne bih mogao
povrijediti”

h3

DETALJ DRVEĆA

NA DRVEĆU RASTU
PLODOVI

h4

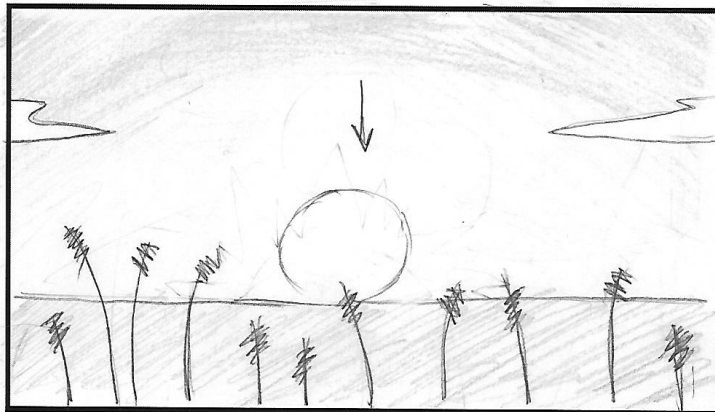

BLIZI PLAN

MORANA I JARILO
ZAGRLJENI LEŽE
NA KREKETU

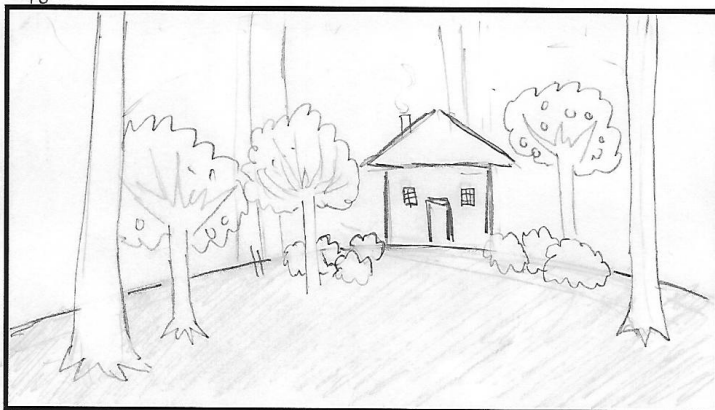
22		
----	--	--

45

TOTAL
ZALAZAK SUNCA

46

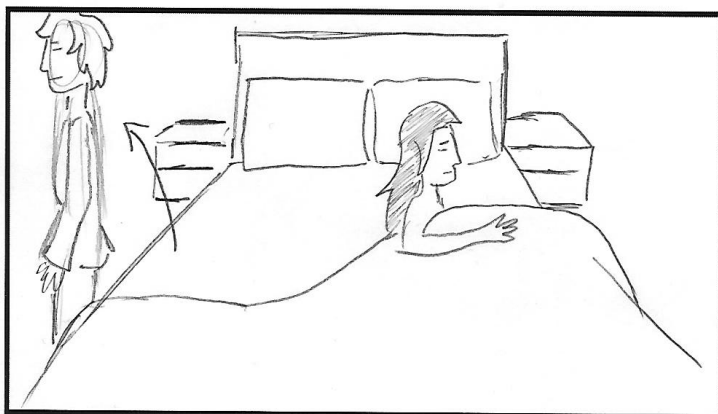
TOTAL
PRIKAZ KUĆE U
ŠUMI

47

TOTAL
MORANA LEŽI NA
KREKETU I SPAVA.
JARILU USTAJE

23		
----	--	--

TOTAL

MORANA LEŽI NA
KREKETU I SPAVA.
JARILLO IZLAZI VAN

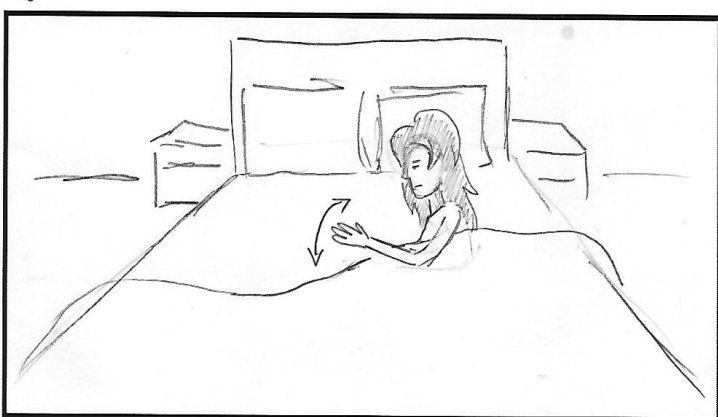
48

DETALJ

LIST PADA S DRVETA

49

TOTAL

MORANA LEŽI NA
KREKETU I TAPKA
KREKET PORED
SEBE

24		
----	--	--

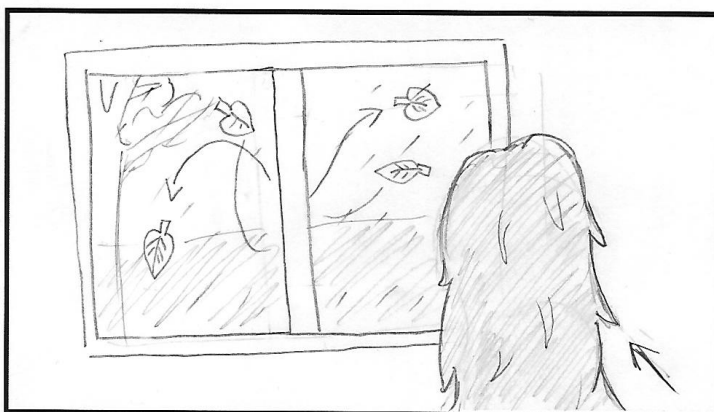
50

KRUPNI PLAN

MORANA SE BUDI
ŠOKIRANA

51

BLIZI PLAN

MORANA GLEDA
KROZ PROZOR,
VANI JE JESEN

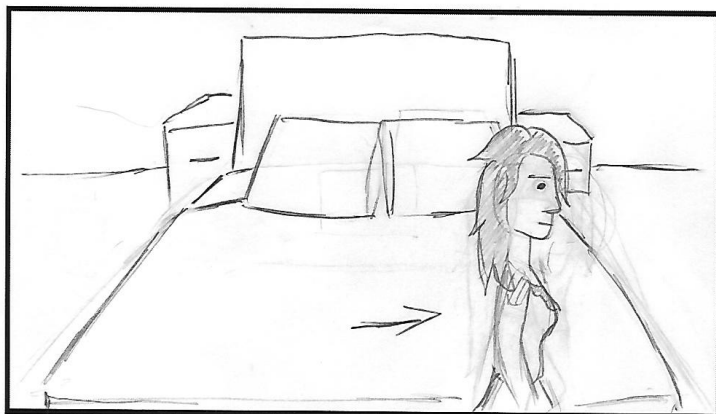
52

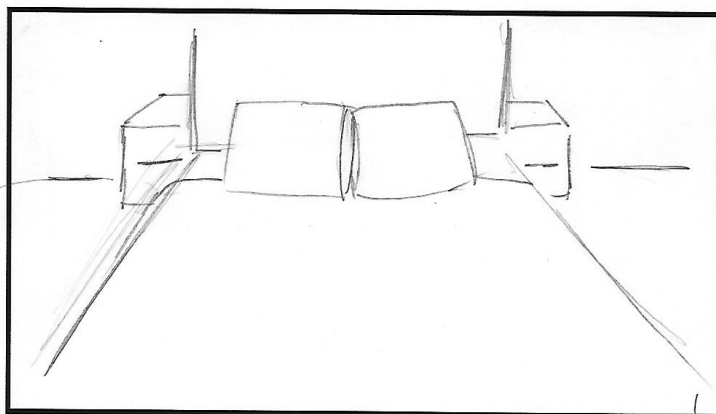
TOTAL

MORANA SLAŽE
KREKET

25

MORANA IZLAZI
IZ KADRA

OFF :
ZVUKOVI LONACA I
KUHANJA

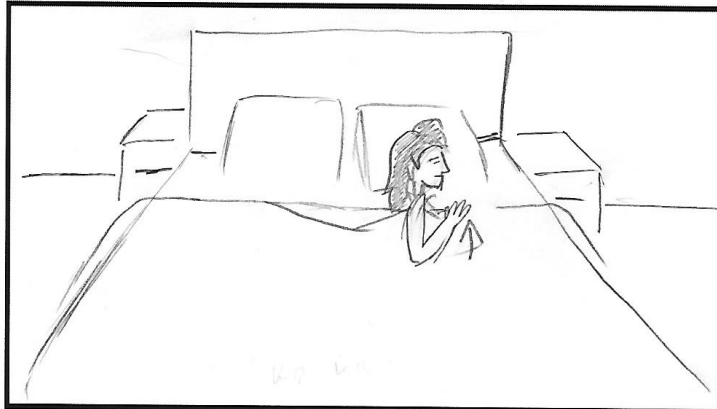
53

MORANA JE PRED
PROZOROM : GLEDA
VAN
VEČER JE

26

54

TOTAL

MORANA LIJEŽE U
KREVET

TOTAL

MORANA SPAVA.
JARILO ULAZI U
KADAR I LJULJA SE.

55

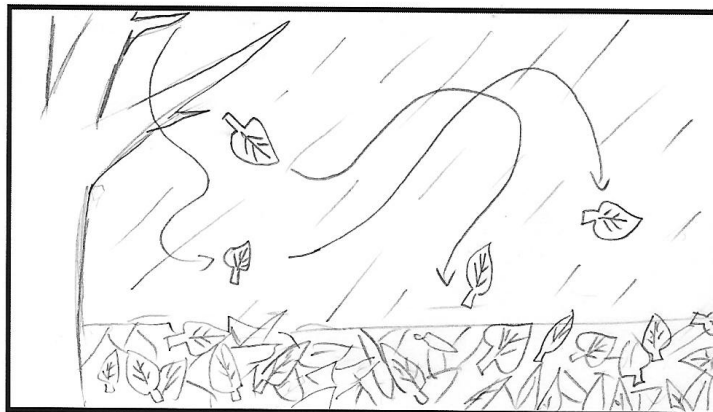

BLIZI PLAN

MORANA SPAVA,
JARILO LIJEŽE U
KREVET

23		
----	--	--

57

DETALJ

JESENSKI PEJZAŽ,
LIŠČE PADA

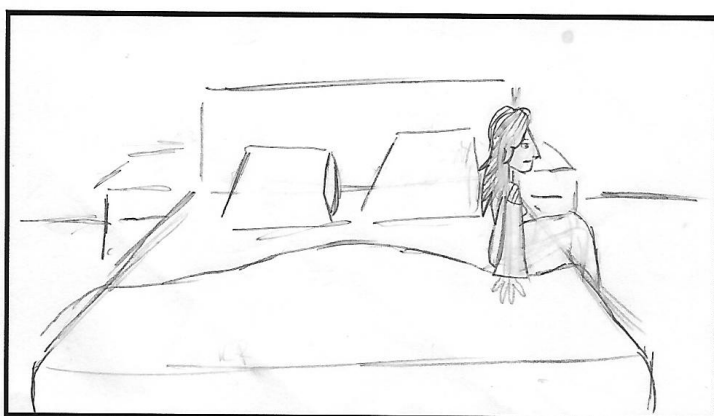
58

TOTAL

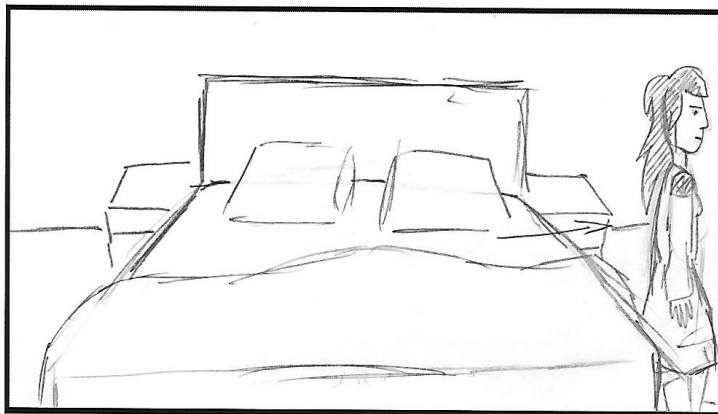
MORANA SE BUDI
SAMA

OFF:
ZATVARANJE VRATA

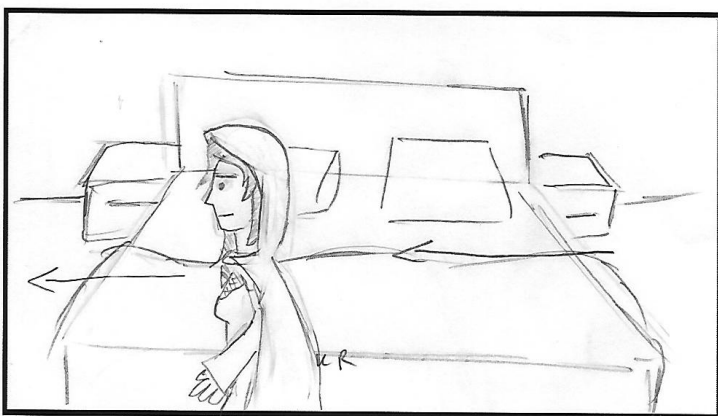

TOTAL

MORANA USTAJE IZ
KREVETA

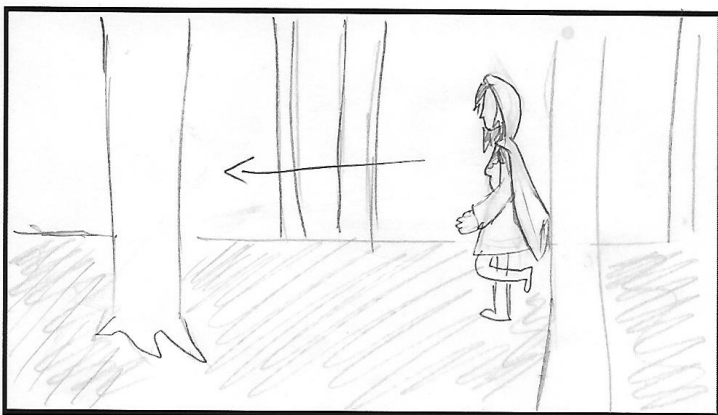
TOTAL

MORANA IZLAZI IZ
KADRA

TOTAL

MORANA U PELERINI
IZLAZI IZ PROSTORIJE

59

TOTAL

MORANA HODA
ŠUMOM U POTRAZI
ZA JARILOM

29

60

KRUPNI PLAN

MORANA GLEDA OD
IZA DRVETA

61

TOTAL

MORANA PROLAZI
ŠUMOM

62

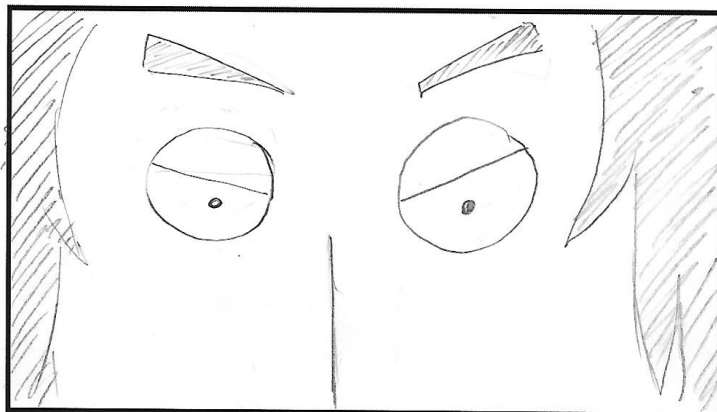

KRUPNI PLAN

MORANA UGLEDA
NEŠTO, ŠOKIRANA
JE

30		
----	--	--

63

DETALJ MORANINIH
OČIJU

BIJES

64

AMERIČKI PLAN

JARILO U ZAGRLJAJU
DVIJE DJEVOJKE

65

DETALJ

DONJA DJEVOJKA JE
PORED JARILOVOG
MEĐUNOŽJA

3A		
----	--	--

66

BLIZI PLAN

BIJESNA MORANA
OKO NJE PUŠE
VJETAR

BLIZI PLAN

MORANA PODIŽE
RUKE I NAGLO IH
SPUŠTA

67

AMERIČKI PLAN

DJEVOJKE ODLETE U
STRANU

32		
----	--	--

68

KRUPNI PLAN

JARILO JE
IZBEZUMLJEN, POČNE
PADATI SNIJEG

JARILO:
„Morana!”

69

BLIZI PLAN

MORANA:
„Nisi to smio učiniti,
dragi moj”

70

BLIZI PLAN

JARILO:
„One mi ništa ne
znače”

33

71

BLIZI PLAN

MORANA:
„Ustrijelit ću te”

MORANA PODIŽE
RUKE I U NJIMA SE
STVARAJU OŠTRE
LEDENE SIGE

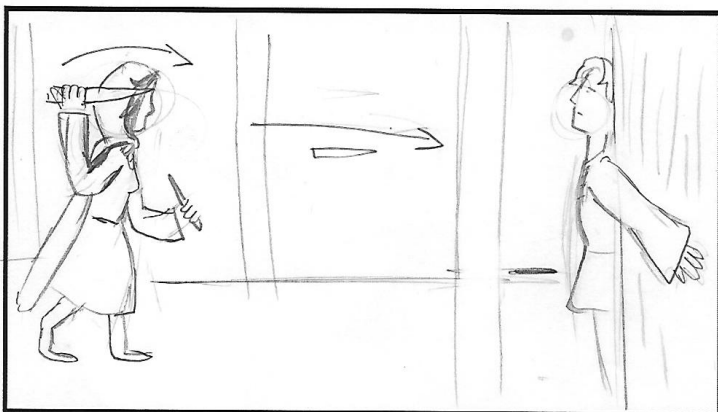
72

KRUPNI PLAN

JARILO:
„Čekaj, dogovorit ćemo
se”

73

TOTAL

MORANA GAĐA
JARILA

34		
----	--	--

74

BLIZI PLAN

JARILA GAĐAJU
SIGE

75

AMERIČKI PLAN

JARILO JE PRIBIJEN
ZA STABLO

OFF
MORANA:
„Rastvorit ću ...”

76

KRUPNI PLAN

MORANA IZGLEDA
MALO STARIJE

MORANA:
„ ...ti dušu.”

35		
----	--	--

77

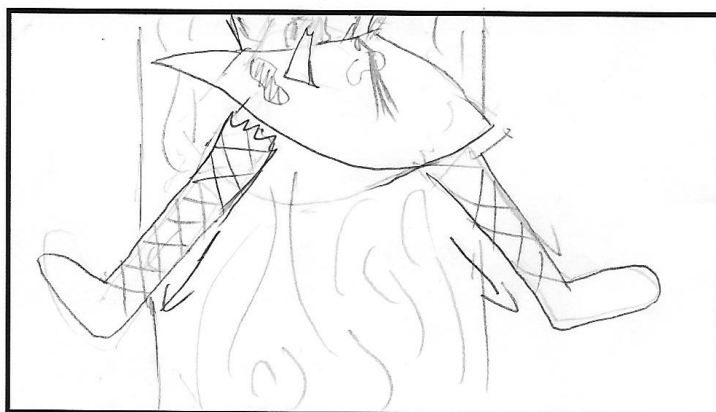

BLIZI PLAN

RUKE SE ČUPAJU
U STRANU

OFF
MORANA:
„ Iz ruku...”

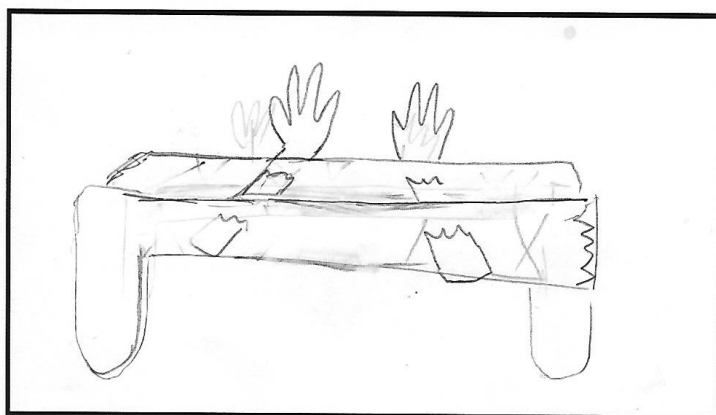
78

NOGE SE TRGAJU

OFF
MORANA:
„ ... i nogu...”

79

DETALJ KLUPICE

OFF
MORANA:
„ ...sagradit ću
klupicu.”

80

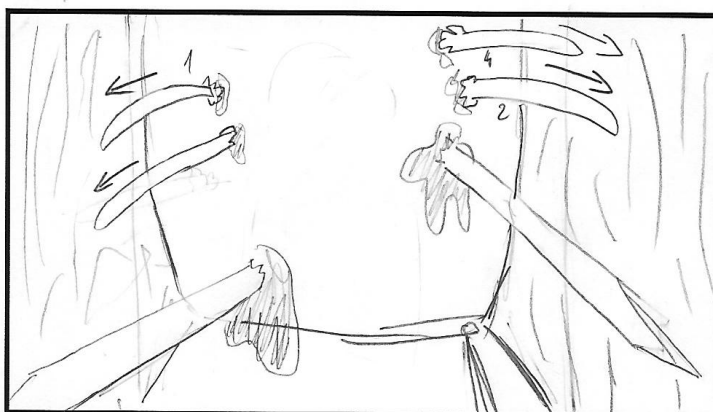

KRUPNI PLAN

MORANA IZGLEDA
STARIJE

MORANA:
„Iz rebara...”

81

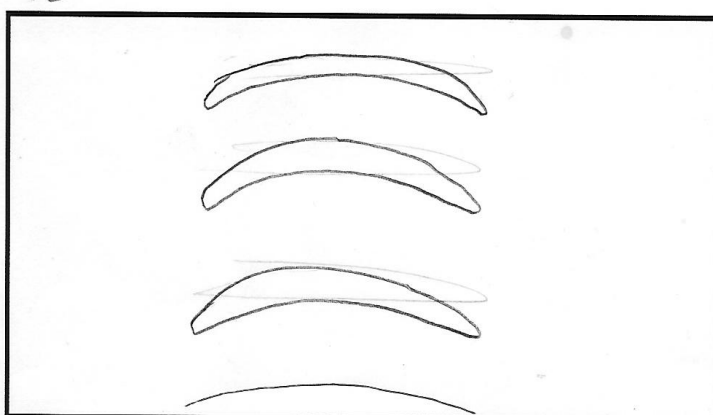

DETALJ PRSA

REBRA IZLAZE

OFF
MORANA:
„...popločit ću ...”

82

DETALJ REBRA NA
PODU

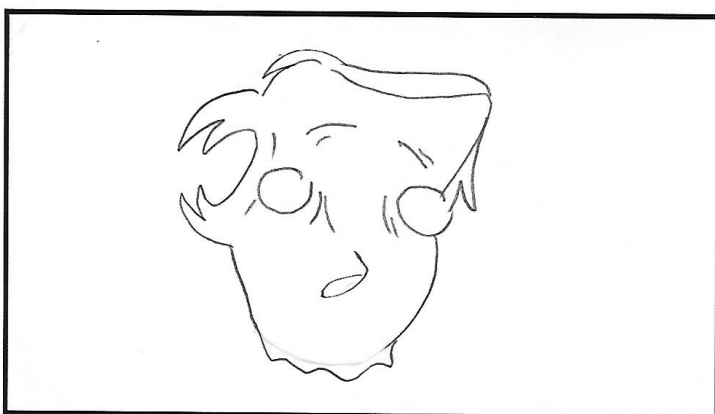
OFF
MORANA:
„...podove.”

DETALJ

GLAVA SE TRGA

OFF
MORANA:
„Iz glave...”

DETALJ

GLAVA SE
PREOBLIKUJE U VRČ

DETALJ

GLAVA JE POSTALA
VRČ

OFF
MORANA
„...izlit ću vrč”

84

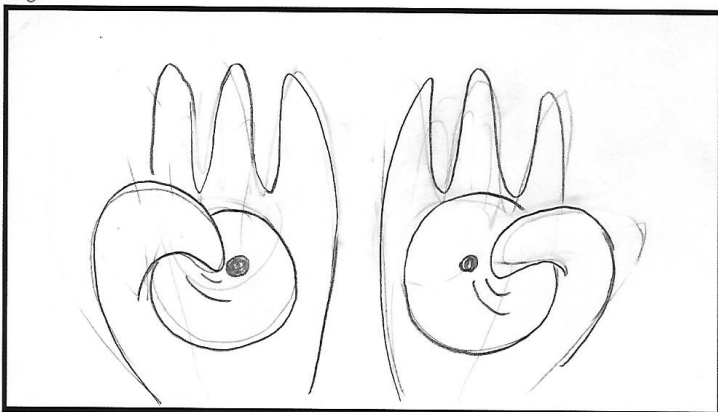

KRUPNI PLAN

MORANA IZGLEDA
STARIJE

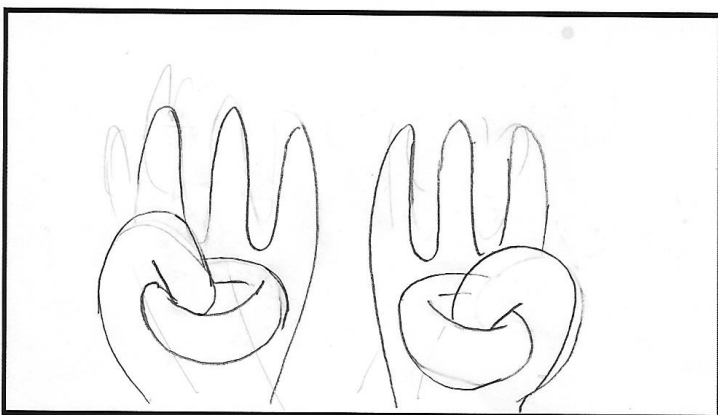
MORANA:
„Iz jasnih...”

85

DETALJ RUKU KOJE
DRŽE OČI

OFF
MORANA:
„ ...očiju”

DETALJ RUKU

RUKE GNJEČE OČI
U ČAŠE

OFF
MORANA
„ ...kupe za vino”

86

KRUPNI KADAR

MORANA IZGLEDA
STARIJEMORANA:
„Iz tvoje krvi ...”

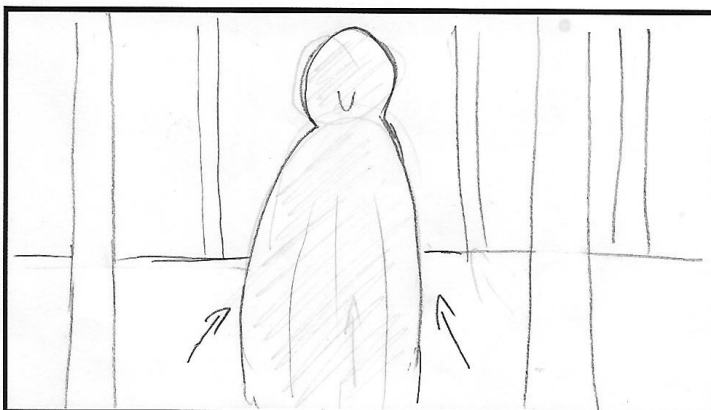
87

SREDNJI PLAN

MORANA NATAČE
KRV U ŠALICUOFF
MORANA:
„...svarit ću piva.”

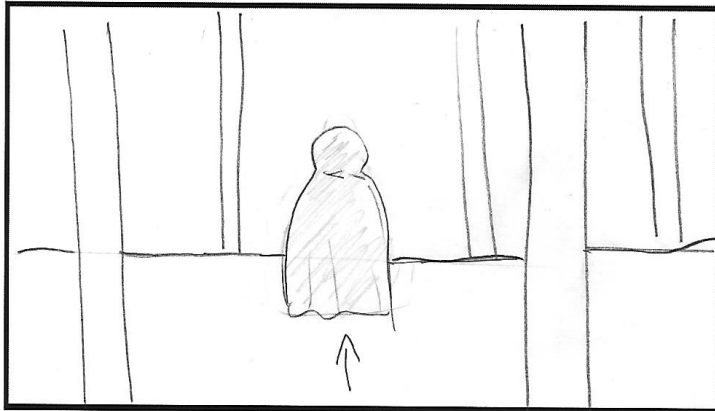
88

TOTAL

MORANA SE
UDALJAVAOFF
MORANA:
„Po milom hodim...”

46		
----	--	--

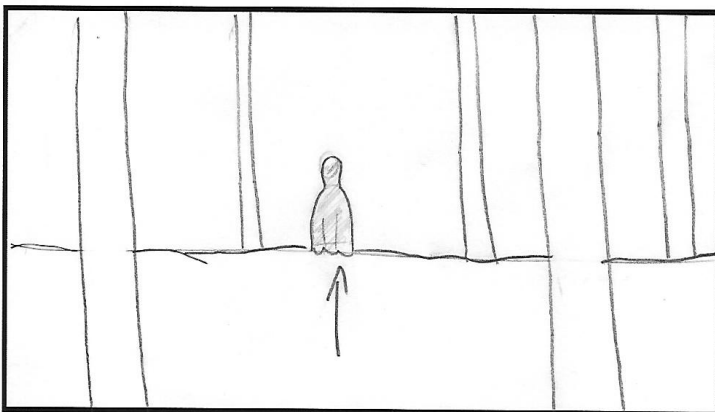
TOTAL

MORANA SE
UDALJAVA

OFF

MORANA:

„ ...Na milom sjedim...”

TOTAL

MORANA SE
UDALJAVA

OFF

MORANA:

„ ... Iz miloga pijem,
krv miloga pijem.”

SREDNJI PLAN

DVA SELJAKA SE
ZAJEDNO SMIJU
MORANA SE IZ
DALJINE PRIBLIŽAVA

44		
----	--	--

SREDNJI PLAN

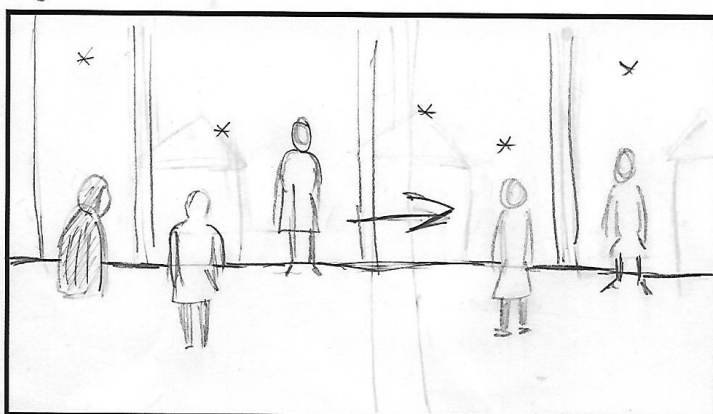
MORANA DOLAZI DO
SELJAKA I POGLEDA
IH. ONI SE POČNU
GUŠITI.

SREDNJI PLAN

MORANA IDE
NAPRIJED
SELJACI PADAJU NA
POD

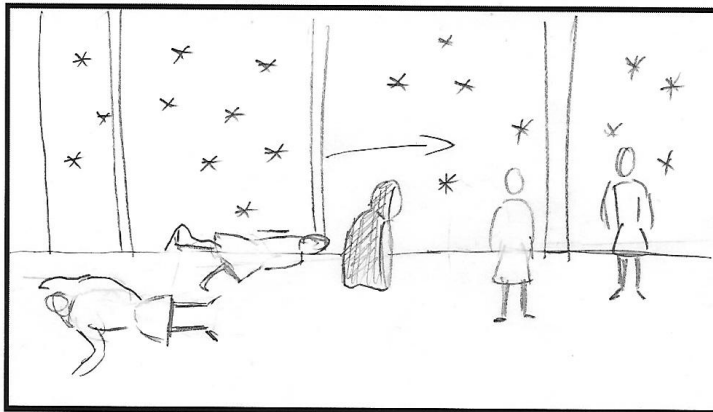
50

TOTAL

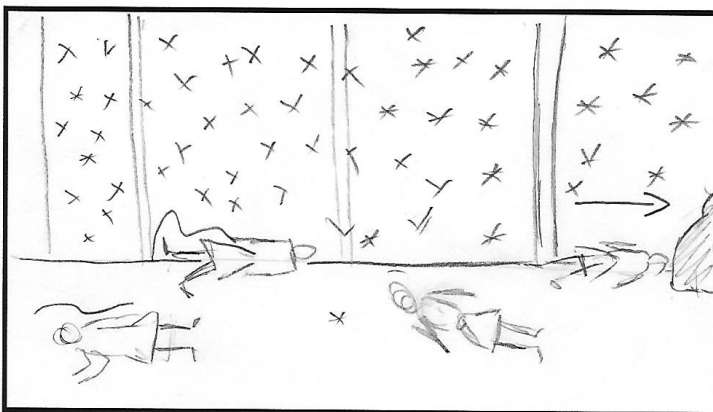
MORANA PROLAZI
KROZ KADAR

42		
----	--	--

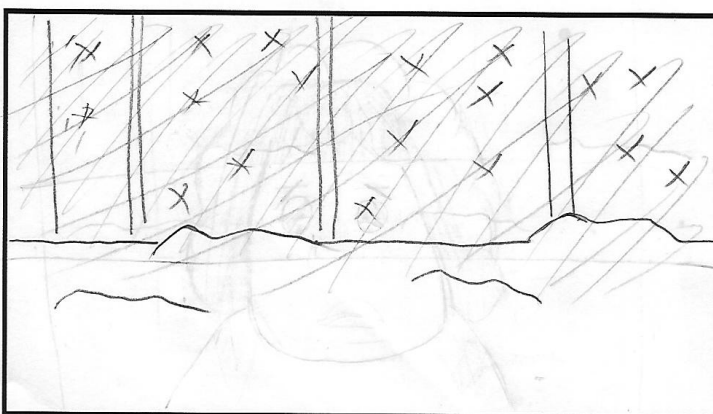
TOTAL

MORANA PROLAZI,
MUŠKARCI SE RUŠE
NA POD

TOTAL

MORANA IZLAZI IZ
KADRA
NA PODU SU MRTVI
LJUDI, PO NJIMA PADA
SNIJEG.

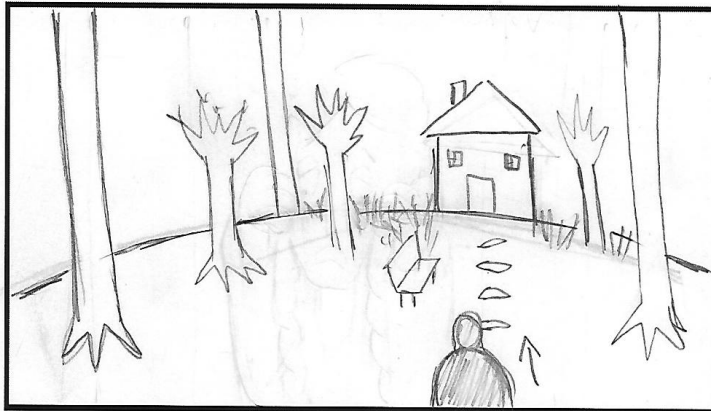

TOTAL

SNIJEG ZATRPA
LEŠEVE

43		
----	--	--

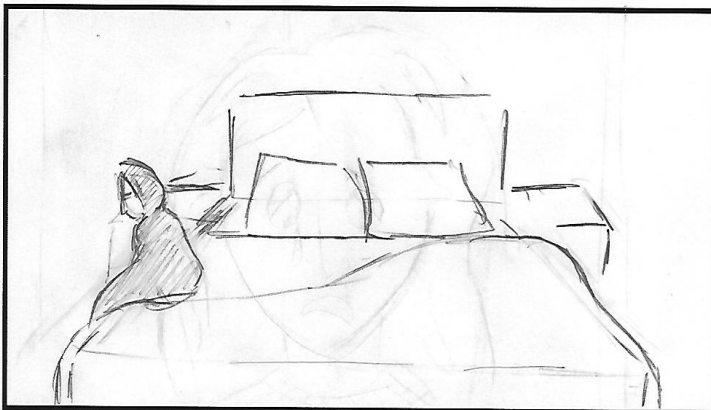
91

TOTAL

MORANA SE
PRIBLIŽAVA KOLIBI

92

TOTAL

MORANA SJEDI NA
KREVETU

KRUPNI PLAN

MORANA TUŽNO
SJEDI, POSTALA
JE STARICA

44		
----	--	--

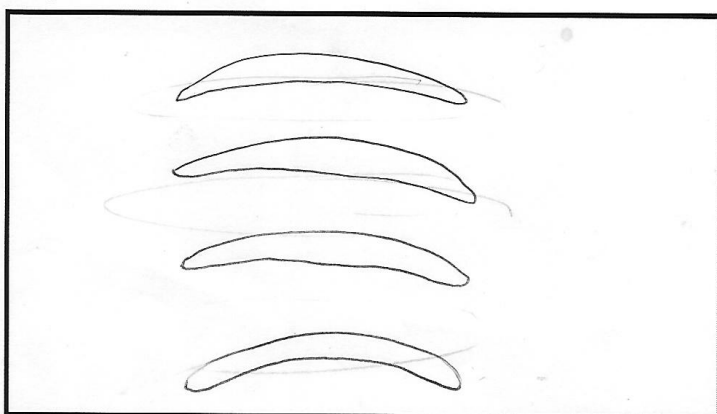

TOTAL
KOLIBA, NOĆ

TOTAL
LJUDI UĐU U KADAR
I POKAZUJU KUĆU

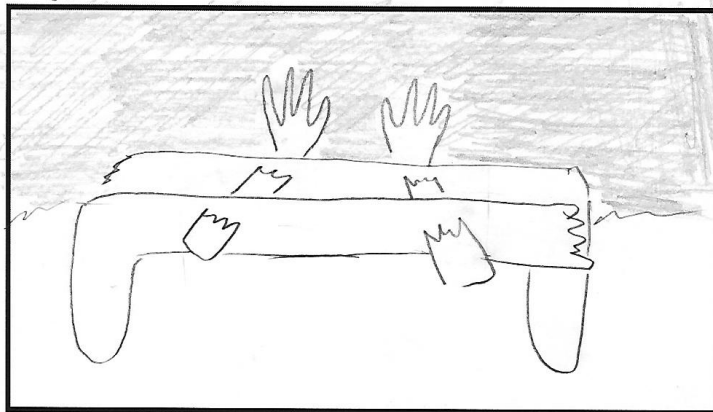
45

DETALJ REBRA
NA PODU

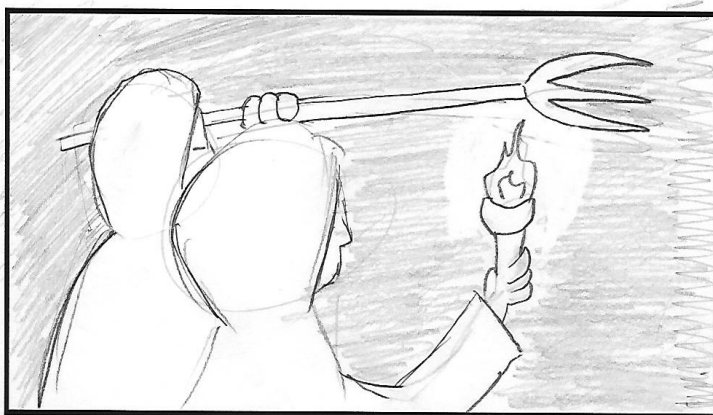
45		
----	--	--

96

DETALJ KLUPICE

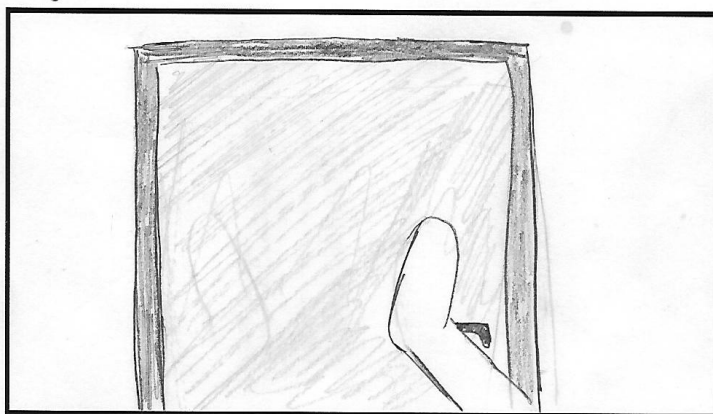
97

BLIZI PLAN

SELJANI NOSE VILE
I BAKLJE

98

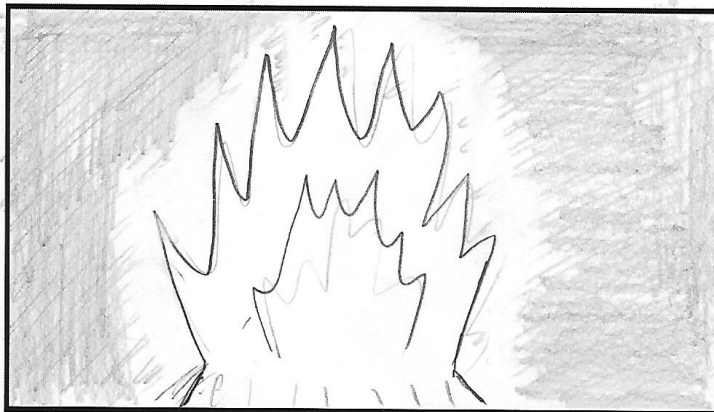

DETALJ NOGE

NOGA UDARA
VRATA I
PROVALJUJE

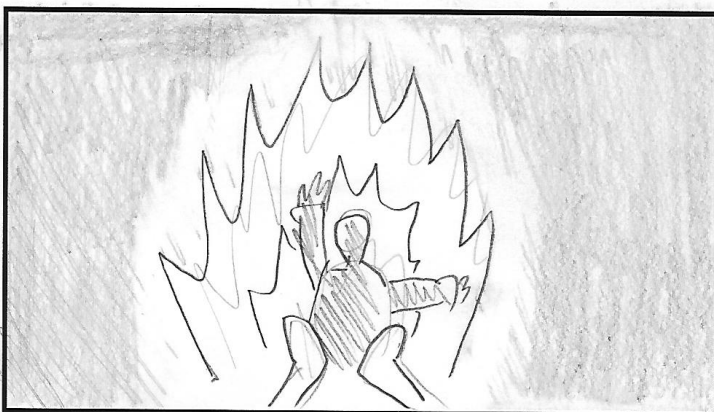
46		
----	--	--

9 9

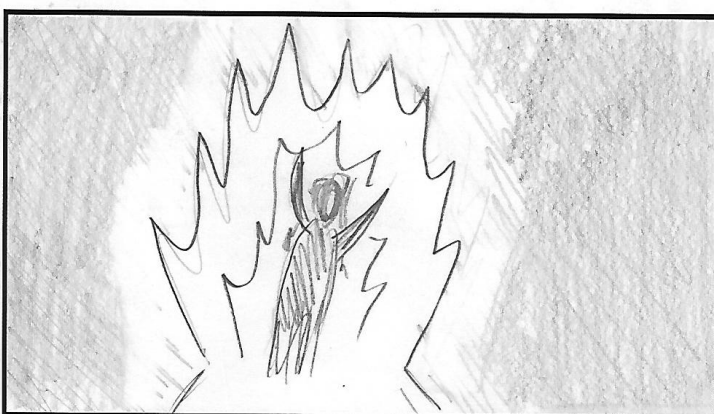
TOTAL

LOMAČA

TOTAL

LJUDI GURAJU
MORANU NA
LOMAČU

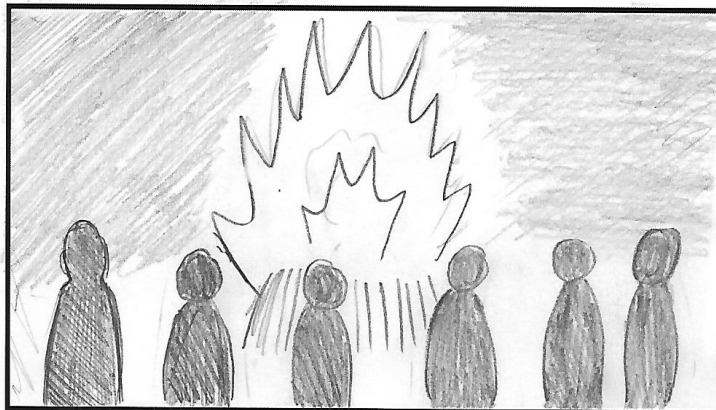

TOTAL

MORANA GORI NA
LOMAČI

47		
----	--	--

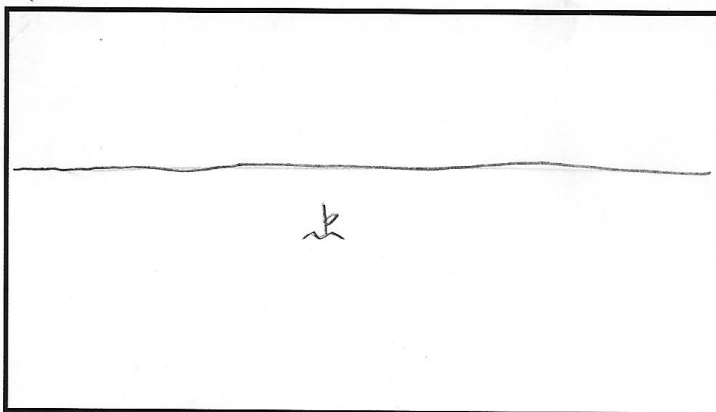
100

TOTAL

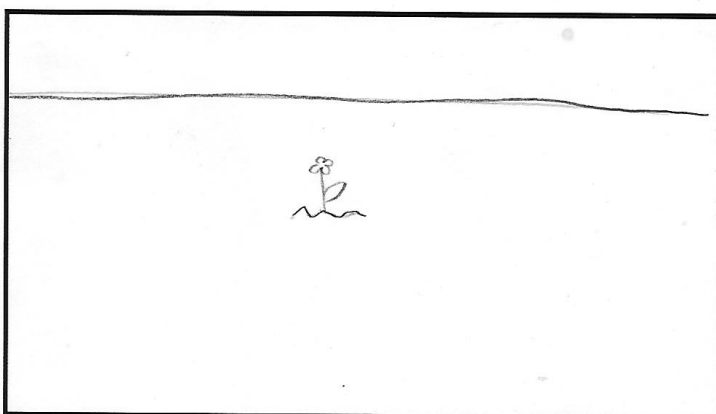
LJUDI GLEDAJU
MORANU KAKO
GORI NA LOMAČI

101

DETALJ

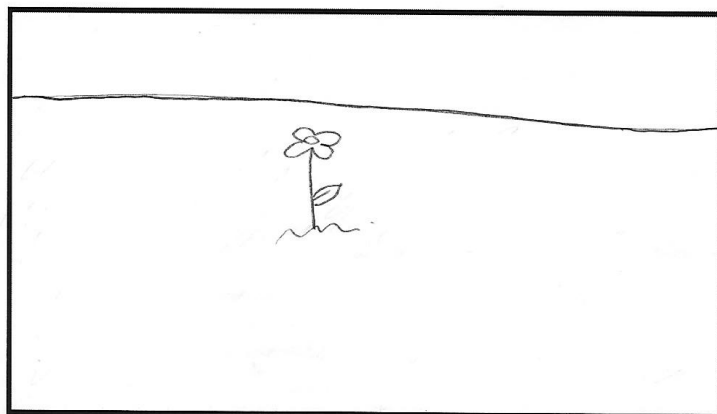
IZ SNIJEGA NIKNE
CVJETIĆ

DETALJ

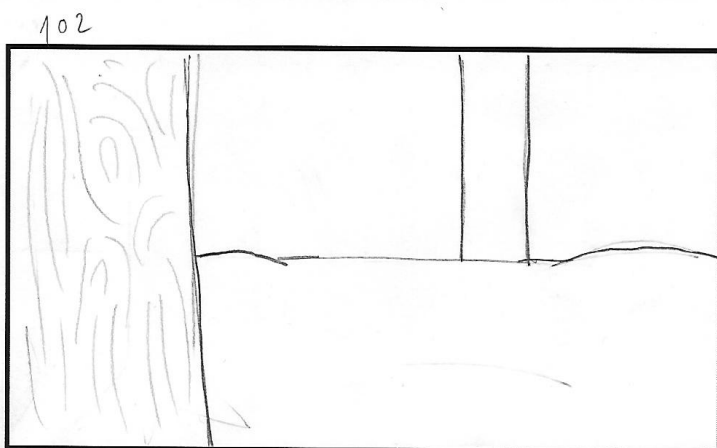
CVJETIĆ RASTE

48		
----	--	--

DETALJ

CVIJET NARASTE

DETALJ

SNIJEG NA PODU

DETALJ

BOSA NOGA PROLAZI
KROZ KADAR

OFF
MORANA:
„Jabuka zlatna moja...”

KRAJ

5. Zaključak

Ovim radom istraživao je proces adaptacije već postojeće priče i odabira onoga što je bitno za prenašanje iste u format kratkometražnog animiranog filma. Prilikom procesa istraživanja bilo je bitno proći kroz što više izvornog materijala i na temelju toga pronaći odgovarajuće najučestalije elemente potrebne da bi se ta priča u cijelosti mogla ispričati unutar desetak minuta, ali da ona ne gubi na jasnoći i poruci. Kroz obradu teksta bilo je nužno odabrati koliko će likovi u filmu govoriti, a koliko će se trebati iščitati iz njihovih radnji. Zbog same činjenice da u filmu postoji govor, čak i pjevanje likova, kroz izradu ovog rada bilo je potrebno pronaći metodu za prenašanje govora na platno, da on izgleda dovoljno vjerodostojno i odgovara parodijskom tonu filma.

Za ovaj film bilo je potrebno izraditi veću količinu setova i lutaka kako bi se priča mogla u cijelosti ispričati, a da ne ispadne jednoliko i dosadno. Pri tome su se koristili razni trikovi promjene kuta snimanja i rasporeda stabala kako bi se neki setovi mogli što više puta iskoristiti, a da u njima ipak bude varijacija. Bilo je nužno odabrati na što se mora trošiti vrijeme, a što se može na neki bolji i brži način izrealizirati, a da se pritom ne gubi na kvaliteti.

U izradi ovog filma veliku ulogu igrala je post produkcija. Kroz nju je trebalo riješiti pojedine probleme koji su nastali za vrijeme snimanja i naučiti neke nove metode, kako bi film na kraju ispao adekvatan i stilski ujednačen.

6. Literatura:

- **Katičić R.**, 2008. *Božanski boj: Tragovima svetih pjesama naše pretkršćanske starine*
- **Katičić R.**, 2010. *Zeleni lug: Tragovima svetih pjesama naše pretkršćanske starine*
- **Rismondo, V.**, 2019. *Teorija i estetika animiranog filma.*
- **Parker P.**, 1998. *The Art and Science of Screenwriting*

7. Dodatni materijali

Slika 1. Jarilo u kostimu (izvor: Zlatna jabuka).....	4
Slika 2. Snimanje uz pomoć programa Dragonframe 4 (izvor: Zlatna jabuka).....	7